

Underveisrapport for prosjektet “Fleksibel utdanning”

Styringsgruppen for “Fleksibel utdanning”

Februar 2013

Kilde: Forskerforum 4/12

Innhold

Sammendrag	3
1. Prosjektets forankring	4
1.1. Styringsgruppens mandat og sammensetning	5
2. Mål for prosjektet.....	6
3. Tildeling av midler	7
3.1. Kriterier for tildeling	7
3.2. Tildeling	10
4. Prosjektene.....	14
4.1. Status og framdrift	14
4.2. Forankring i fagmiljøene.....	20
4.3. Nyskapende prosjekter – eksempler	21
5. Erfaringer og utfordringer	27
5.1. Teknologi og digitale læringsressurser	28
5.2. Pedagogikk og IKT	29
5.3. Administrativt arbeid og fleksibilisering.....	32
6. Støttefunksjoner.....	32
6.1. Prosjektveiledning	32
6.2. Produksjon og teknisk bistand	33
6.3. Opplæring og pedagogisk veiledning	33
7. Problemstillinger knyttet til prosjektet	34
7.1. Digital eksamen – status i arbeidet	34
7.2. Juridiske aspekter – kontrakt om opphavsrett.....	38
7.3. Endrede arbeidsoppgaver i forhold til fleksibel utdanning	39
7.4. Fleksibel utdanning og merittering	39
8. Oppsummering.....	41

Sammendrag

Prosjektet “Fleksibel utdanning” har på det tidspunkt denne rapporten skrives gitt økonomisk støtte til i alt 40 prosjekter gjennom tildelinger for 2011, 2012 og 2013. Denne underveisrapporten forsøker å gi et lite bilde av det arbeidet som har vært gjennomført og som gjennomføres i de 25 prosjektene som har fått støtte for 2011 og 2012. Prosjektene med støtte i 2013 er enda bare i startgropa av sitt arbeid.

Rapporten er en underveisrapport. Den tar ikke mål av seg til å gjøre en helhetlig vurdering av prosjektet “Fleksibel utdanning”. En hovedgrunn er at de fleste prosjektene så langt enda bare er omtrent midt i sitt arbeid. En mer grundig vurdering av resultatet på dette tidspunkt ville derfor gi et mangelfullt og trolig misvisende bilde. Rapporten forsøker likevel å oppsummere noen relativt tydelige erfaringer så langt.

Rapporten er skrevet av sekretariatet for “Fleksibel utdanning”. Kunnskapen om prosjektene er hentet på flere måter. Den bygger på tilbakemelding fra de mange møter og dialoger U-vett/ITA har med prosjektene som støttespillere, gjennom møter i forbindelse med produksjon av digitale læremidler, ved kurs- og andre opplæringsøkter, gjennom inspirasjons- og søkerseminar, og gjennom tilbakemeldinger fra styringsgruppen. I tillegg ba sekretariatet i januar 2013 alle prosjektlederne svare på et enkelt spørreskjema om status i prosjektene fra 2011 og 2012. Tilbakemeldingene herfra har vært verdifulle.

Bildet som har tegnet seg for oss har vært gjennomgående positivt. Samlet må det være riktig å si at prosjektene har kommet godt i gang med sitt arbeid. Av de 25 tilbakemeldingene ser vi at storparten er i rute i forhold til prosjektplan, dvs. at mange er nesten fullført. Dette må kunne sies å være tilfredsstillende framdrift.

I de 25 prosjektene finner vi et stort mangfold av ulike tilnærminger til fleksibel utdanning. Her drøftes undervisning og læring, her lanseres og skapes nye utdanningsmodeller, og ikke minst lages det mange og spennende digitale læremidler. Videre viser både søknadene og de tildelte prosjektene at det er en klar tendens til at stadig flere campusstudier ønskes supplert med digitale læremidler og studentaktivitet på nett, slik at skillet mellom campusstudier og ulike fleksible studiemodeller gradvis minskes.

Vi merker oss videre at de fleste prosjektledere ser på muligheten til å arbeide med fleksibel utdanning som et spennende og stimulerende arbeid. Noen mener at økonomisk støtte er nødvendig for å kunne arbeide med fleksibel utdanning

Ved utgangen av 2013 vil den foreløpig siste tildelingsrunden i prosjektet “Fleksibel utdanning” være gjennomført. Basert på antallet søknader vi har mottatt de første årene, vil vi våren 2014 trolig ha et sted mellom 50 og 55 aktive prosjekter. Det relativt store antallet utgjør en vesentlig “erfaringsbank” som bør benyttes til å framskaffe ny kunnskap om feltet. Det er naturlig å peke på at det nye “Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi” (RESULT) vil kunne utnytte dette materialet til evalueringer og forskning i årene som kommer – forhåpentligvis til glede og nytte for hele universitetssamfunnet.

1. Prosjektets forankring

Prosjektet "Fleksibel utdanning" har sin direkte bakgrunn i universitetets strategiplan (Strategidokument for Universitetet i Tromsø – 2009-2013) og i vedtak i Universitetsstyret 14.oktober 2010 (sak S 40-10). I strategiplanen er det formulert ambisiøse mål for fleksibilisering:

Universitetet skal innrette sitt utdanningstilbud slik at det gir høy grad av fleksibilitet til å tilfredsstille skiftende utdanningsbehov og målgrupper. Universitetet skal være nasjonalt ledende og nyskapende innenfor desentralisert og nettbasert utdanning, slik at større deler av landsdelens befolkning kan nås med relevante utdanningstilbud. Tilbud om fleksible etter- og videreutdanninger er viktig for å vedlikeholde og oppdatere kompetanse i landsdelen.

Bakgrunnen for prosjektet må også sees i lys av det arbeid som er gjennomført ved UiT de siste 10-15 årene, og i den generelle dreining mot fleksible studier og bruk av teknologi i undervisningen som alle høgre utdanningsinstitusjoner i Norge har tatt og tar del i. Dette arbeidet har på nasjonal basis vært ledet av Norgesuniversitetet (NUV).

Prosjektet "Fleksibel utdanning" er ett av UiT's hovedsatsingsområder de nærmeste årene. Det skal bidra til at UiT når sitt ambisiøse strategiske mål om å bli nasjonalt ledende innen fleksibel utdanning. Prosjektet spiller også en sentral rolle i samarbeidet mellom høyre utdanningsinstitusjoner i Nord-Norge. Intensjonen er at vi sammen skal bli enda bedre på å drive samfunnsrettet kompetanseutvikling i forhold til offentlig sektor og privat næringsliv i landsdelen.

For å nå disse målene kreves felles innsats og nært samspill mellom UiT's studenter, vitenskapelig ansatte og administrative funksjoner på ulike nivå. Fakultetene er lokomotiv i satsingen og instituttene/fagmiljøene utøvende ledd, godt hjulpet av et støtteapparat hvor pedagogisk kompetanse, IKT-kompetanse og bibliotekfaglig kompetanse er integrert. Universitetspedagogisk faggruppe, IT-avdelingen, Uvett og UB har vært sentrale aktører her.

Som utgangspunkt for realisering av strategiplanens mål, gi kraft til arbeidet med å fleksibilisere utdanning og motivere fagmiljøene til å starte arbeidet, vedtok Universitetsstyret følgende i sak S 40-10:

1. En sentral prosjektpott på tre millioner pr år i fire år opprettes for å utvikle fleksible utdanningstilbud ved Universitetet i Tromsø.
2. Det etableres en styringsgruppe med ekstern representasjon som utformer konkrete mål for satsninga, tildeler midler, evaluerer resultater og melder hvert år tilbake til Universitetsstyret i utdanningsmeldinga om utfordringer som må løses.
3. Satsningen på å styrke undervisningsvirksomheten i de vitenskapelige stillingene fortsetter, herunder evalueres ordningen med bruk av pedagogiske mapper.
4. Rettighetsspørsmålene tas opp som egen styresak.
5. Etter fire år (oppstart januar 2011) evalueres prosjektet. En viktig suksessfaktor vil være grad av ekstern finansiering av utdanningsprosjektene, herunder utviklingsfinansiering fra Norgesuniversitetet.

1.1. Styringsgruppens mandat og sammensetning

UTA har utarbeidet følgende mandat for styringsgruppen:

I prosjektperioden ledes arbeidet av en styringsgruppe med intern og ekstern representasjon. Styringsgruppa har følgende hovedarbeidsområder:

- Utforme konkrete mål for satsinga
- Utforme utfyllende kriterier ved utlysning av prosjektmidler
- Fastsette søknads- og rapporteringsfrister og dokumentasjonskrav til søknadene.
- Avgjøre foran hver utlysning om det skal spesifiseres konkrete satsningsområder det enkelte år.
- Tildele årlige prosjektmidler
- Dialog med fakultetene/avdelingene om framdriften i arbeidet
- Vurdere om det er behov for å opprette spesielle arbeidsgrupper /ad.hoc.-grupper på enkelte felter, og gi eventuelt disse arbeidsoppdrag og oppfølging
- Evaluere og analysere årlig oppnådde resultater og sørge for at overordnede analyser tas inn i utdanningsmeldinga
- Beskrive utfordringer og fremme forslag til videre oppfølging til universitetsstyret gjennom utdanningsmeldinga.

Utviklingen ved UiT må ses i sammenheng med det nasjonale eCampusprosjektet i regi av Uninett, og ivareta behov som avdekkes i arbeidet med samfunnskontrakt i Nord-Norge og SAK-prosesser i Troms og Finnmark.

Rektor utpeker leder og representanter i styringsgruppa. U-vett er gruppas sekretariat.

Styringsgruppen for prosjektet ble etablert tidlig våren 2011. Fagmiljøene ble oppfordret til å finne kandidater til styringsgruppen, mens direktøren foretok den endelige oppnevningen. En viktig premiss for styringsgruppen var representasjon fra alle fakultetene, og i tillegg en student og to eksterne representanter.

Styret har siden oppnevningen bestått av:

Navn	Representerer
Prorektor utdanning Britt-Vigdis Ekeli	Leder
Seksjonsleder Olav Skare	Fakultetet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Rådgiver Ingvild Stock-Jørgensen	Det juridiske fakultet
Førstelektor Bernt Bertheussen	Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi
Prodekan Nanna Hauksdottir	Det helsevitenskapelige fakultet
Rådgiver Margaret Dalseng	Fakultet for naturvitenskap og teknologi
Prodekan og dosent Marit Allern	Fakultetet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning
Universitetslektor Michael Strobelt	Det kunsthvitenskapelige fakultet
Seniorrådgiver Runa Rønning Ryeng	Universitetsbiblioteket
Seksjonsleder Sverre A. Hanssen	Avdeling for IT
Student Erik Falster	Studentrepresentant
Daglig leder Lise Flø	Tschudi Kirkenes/Varanger KraftEntreprenør
Regionleder Magne Nicolaisen	KS Nord-Norge
Student Håvar Uhre Halvorsen	Studentrepresentant

Fra høsten 2012 er Grethe Karlsen fra UTA kommet inn som observatør i styringsgruppen.

U-vett ved seniorrådgiverne Heidi Adolfsen (fram til ny stilling som utdanningsdirektør vår 2012), Jan Alexandersen og Vibeke Flytkjær har vært sekretariat for styringsgruppen fram til i dag. Sekretariatet har arbeidet tett sammen med leder for styringsgruppen, Britt-Vigdis Ekeli.

2. Mål for prosjektet

Styringsgruppen har hatt flere ulike oppgaver på sitt bord. Den første tiden ble arbeidet med å forme mål og strategier for prosjektet sentralt. Målformuleringene starter med en definisjon av fleksibel utdanning. Her heter det at:

Fleksibel utdanning er et samlebegrep som omfatter ulike perspektiver og begrunnelser. I denne sammenheng er begrepet gitt betydningen tilrettelagte utdanningstilbud som kan benyttes av så vel studenter på campus som studenter utenfor institusjonen. Fleksible utdanningstilbud gjør det mulig å lære uavhengig av tid og sted, og på ulike måter. Bruk av ny teknologi (IKT) er et viktig hjelpemiddel for å oppnå slik selvstendighet. Teknologi kan også bidra til å utvikle og ta i bruk nye undervisnings- og læringsformer. Pedagogisk refleksjon omkring læringsaktiviteter er en forutsetning for å kunne tilpasse og utnytte teknologien på best mulig måte.

Begrunnelsen for fleksibel utdanning er flere: økt tilgang til utdanning, rekruttering, gjenbruk av læringsressurser, teknologisk medlæring, økt repertoar av undervisningsformer og tilpasning til arbeids- og samfunnsliv.

Deretter beskrives effekt- og resultatmål:

UiT skal innen 2018 være nasjonalt ledende innen fleksibel utdanning slik at studiekvaliteten styrkes og landsdelens arbeids- og næringsliv sikret relevant kompetanse (effektmål).

- I 2014 er minst halvparten av UiT sin studieprogramportefølje på bachelor- og mastergradsnivå gjort fleksible
- I 2014 er minst halvparten av UiT sine videreutdanninger tilgjengelige for søkere uansett hvor de befinner seg i landsdelen, eller i Norge forøvrig
- I løpet av prosjektperioden er det etablert minst 4 prosjekt som inngår i SAK-samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene i Nord-Norge og den samfunnskontrakten de har med offentlig og privat sektor i landsdelen
- Gjennom fleksibilisering av studier øker UiT innen 2014 rekrutteringen til de fleksibiliserte studiene med 10-20%
- Studietilbudene som gis er av samme høye kvalitet uavhengig av målgruppe, og om de gis inne på campus eller utenfor campus
- I løpet av prosjektperioden (2011-2014) er det etablert en infrastruktur ved UiT som støtter opp under og stimulerer til utvikling av fleksible lære- og eksamensformer. Deltakelse i det nasjonale eCampus prosjektet er en viktig del av dette arbeidet
- I løpet av prosjektperioden er det etablert gode støttefunksjoner som tar vare på faglige, pedagogiske, teknologiske og studieadministrative behov

- I løpet av prosjektperioden er det gitt tilbud om kompetanseutvikling i pedagogisk bruk av IKT for vitenskapelig personale som deltar i fleksible prosjekter
- I løpet av prosjektperioden er det etablert et insentiv- meritteringssystem basert på utvikling og dokumentasjon av fleksible lærings- og vurderingsformer
- I 2014 er det etablert et flerfaglig forskningsmiljø hvor det drives FoU rettet virksomhet i et bredt spekter av problemstillinger knyttet til fleksibilisering av utdanning. Eksempel på relevante problemstillinger er studiekvalitet, lærings- og vurderingsformer, læringsmiljø og samsvar mellom læringsmål og kompetansebehov i samfunnet
- UiT har i 2014 et "Senter for fremragende utdanning" (SFU) innen fleksibel utdanning

Målene er utformet med tanke på resultatvurdering. De er basert på en vid forståelse av fleksibiliseringsbegrepet. Vi ser at det kan bli en utfordring å bruke disse målene som grunnlag for rapportering.

3. Tildeling av midler

Den mest omfattende oppgaven for styringsgruppen har naturlig nok vært utlysning og tildeling av de 3 millionene i årlige støttemidlene. En viktig del av dette arbeidet har vært å formulere utlysningskriteriene og ta stilling til eventuelle endringer i disse. Ved tildeling har styringsgruppen måttet diskutere og ta stilling til fortløpende tilleggspørsmålstillinger som har dukket opp, som f.eks. krav til egeninnsats, avsetning av midler til støttefunksjoner, kriterier for budsjettering mm.

Styringsgruppens valgte tidlig å være noe mer enn en tradisjonell styringsgruppe. Den enkelte representant har tatt på seg et ansvar for å ha kontakt med det/de prosjekter som hører hjemme i eget fagmiljø. Tilbakemelding fra prosjektene er nå innført som et fast punkt på styringsgruppens møter. Denne involveringen og rapporteringen gir mange gode innspill til drøfting av viktige utfordringer.

I dette kapittel presenteres først de sentrale føringer som er vedtatt og revidert underveis, og videre presenteres i tabellform en oversikt over tildelingen for 2011-2013.

3.1. Kriterier for tildeling

Ved hver utlysning har styringsgruppen, i lys av erfaringene fra forrige tildeling diskutert behovet for klargjøring, utdyping og prioriteringer i neste utlysning. Bl.a. har det vært diskutert hvorvidt enkelte fagmiljøer burde prioriteres ut fra f.eks. UiTs strategiske satsinger, behov for utdanning innen spesielle områder, eller i rekrutteringsøyemed. Dessuten har det vært et ønske å få med fagmiljø som har hatt begrenset erfaring med fleksible studier.

Styringsgruppen for prosjektet vedtok følgende kriterier for tildeling av midler for 2012

Sentrale føringer:

- Det legges vekt på at IKT inngår som en naturlig del av undervisningen og læringsaktiviteten i studiet

- Det legges vekt på at prosjektene skal gi studentene bedre tilgang til undervisning og læringsaktiviteter som utvikler og/eller tar i bruk digitale læringsressurser.
- Det legges vekt på at bruk av IKT og fleksible læringsformer i prosjektene skal føre til økt kvalitet i studiene. Synliggjøring av kvalitetsaspekter vil være en styrke for søknaden.
- Prosjekter som tar i bruk nye teknologier og medier i undervisning gis også prioritet
- Det blir lagt vekt på at eksamensmetoden er tilpasset studiets læringsaktiviteter og læringsmål.
- Prosjekter som også inkluderer forsøk til organisatoriske og administrative forhold vektlegges. Her tenkes det for eksempel på studieadministrative forhold som bør tilrettelegges og utvikles nye rutiner for, belønning til og merittering av vitenskapelig ansatte, opptaksrutiner etc.

Utfyllende kriterier ved utlysning av prosjektmidler:

- Projektmidlene skal brukes til utvikling av IKT-støttet studietilbud, ikke til ordinær drift av studier/emner. Selve undervisningen og gjennomføringen skal normalt være en del av det ordinære budsjettet, og skal inngå i arbeidsplanene for vitenskapelig og teknisk-administrativt ansatte.
- Prosjektene skal bidra til å utvikle kunnskap om pedagogisk bruk av IKT, som også skal kunne deles og brukes av andre enheter. Det påhviler fagmiljøene et særlig ansvar for å formidle og presentere erfaringer fra prosjektene. Det skal legges vekt på samarbeid, formidling og potensiale for deling og utstrakt gjenbruk av resultatene på tvers av fakultetene.
- Prosjektene bør ta i bruk felles teknologiske løsninger som utvikles i sektoren og ved universitetet, som er skalerbare og som passer inn i universitetets øvrige infrastruktur med hensyn til standardisering, arkitektur og informasjonssikkerhet. Det forutsettes at de teknologiske løsningene som prosjektene tar i bruk, skjer i nært samarbeid og dialog med det IT-tekniske miljøet ved universitetet.
- Emnene og studieprogrammene som tildeles midler, skal være studiepoenggivende. Tildelt bevilgning forutsetter at studietilbudet skal undervises i minimum tre år.
- Alle studietilbudene skal være kvalitetssikret i henhold til UiT's kvalitetssystems bestemmelser
- Forsøk med nye digitale eksamensformer vil kunne prioriteres.
- Søknader som innebærer oppretting av nye grader støttes ikke. Begrunnelsen her er universitetsstyrets omfattende arbeid med å redusere antallet grader ved UiT. Prosjektet "Fleksibel utdanning" bør derfor ikke støtte søknader som motarbeider dette arbeidet.

Utfyllende merknader:

Projektmidlene skal ikke brukes til ordinær drift av studier/emner. Unntaket er pilotprosjekter som får tilført driftsmidler for første gjennomførings år. Selve undervisningen og gjennomføringen skal normalt være en del av det ordinære budsjettet, og skal inngå i arbeidsplanene for vitenskapelig og tekniske administrative ansatte. Unntaket er videreutdanninger som normalt krever ekstern finansiering. Her kan projektmidlene benyttes både til utvikling og gjennomføring av studiet/emnet i en pilotperiode.

Behandling av søknader og “tilleggs-kriterier” for tildeling

Søknadene for 2012 utgjorde et vesentlig større beløp enn det som var til disposisjon, hvilket krevde en ytterligere gjennomgang av de kriterier som skulle ligge til grunn for tildelingen. Med utgangspunkt i gjennomgangen ble derfor følgende tilleggskriterier lagt til utover de kriterier som allerede lå i utlysningsteksten:

- Søknader som er bevilget midler gjennom Norgesuniversitetet (NUV), tildeles ikke midler av den interne potten (“Fleksibel utdanning”). Begrunnelsen her er at UiT allerede bidrar i disse prosjektene ved å stille med egenandel og garantere for prosjektets gjennomføring.
- Realfagene prioriteres blant søknadene. Begrunnelsen her er det store behovet for utdanning innen realfag i nord, og at disse fagene så langt i mindre grad har vært aktive innen arbeidet med fleksible studier. Behovet tatt i betraktning ønsker en derfor flere fleksible studier her.
- Søknader som innebærer oppretting av nye grader støttes ikke. Begrunnelsen her er universitetsstyrets omfattende arbeid med å redusere antallet grader ved UiT. Prosjektet “Fleksibel utdanning” bør derfor ikke støtte søknader som motarbeider dette arbeidet.
- Flerårige søknader vil kun kunne få støtte til et år om gangen. Begrunnelsen her er ønsket om ikke å binde opp midler til neste års utlysning. På bakgrunn av dette er det gjort ei beregning av hvor mye de søker for i 2012.

Med utgangspunkt i erfaringene for 2012 ble det ved utlysning av nye midler for 2013 tilføyet følgende nye punkter:

- Flerårige søknader vil kun få støtte til et år om gangen. Begrunnelsen er ønsket om ikke å binde opp midler til neste års utlysning. Pågående prosjekt vil vurderes på linje med nye søknader.
- Til prosjekt som innvilges støtte fra Fleksibel utdanning tas det forbehold ved samtidig annen ekstern finansiering. I slike tilfelle vil summen av det økonomiske tilskudd vurderes på nytt.
- Søknader som er bevilget midler både gjennom Norgesuniversitetet (NUV) og Fleksibel utdanning skal utforme en utvidet prosjektplan som gjenspeiler tildelingsbeløpet.
- Alle prosjekt som er tildelt midler skal på slutten av prosjektperioden lage en kort beskrivelse av resultater og utfordringer/erfaringer som leveres styringsgruppen v/sekretariatet
- Det arrangeres et seminar på slutten av prosjektperioden for erfaringsutveksling og spredning. Alle prosjekteiere forpliktet å legge frem sine prosjekterfaringer.

Støttefunksjon

- Det tilbys et halv dags søkerseminar for ideskaping og informasjon ang. søknadskriterier

Søkerseminaret ble avholdt med 03.10.12 med informasjon om “Fleksibel utdanning”, støttefunksjoner og praktiske eksempler fra et utvalg av pågående prosjekt med tips og erfaringer fra prosjektdeltakere. Målgruppen var vitenskapelig og administrativ ansatte, og det deltok i alt 15 personer. Seminaret ble vurdert som vellykket og anbefales gjentatt i neste søknadsrunde.

3.2. Tildeling

Prosjektet "Fleksibel utdanning" har pr. i dag tildelt midler i tre omganger. I 2011 fikk prosjektet i alt 9 søknader fra 5 fakulteter. Alle søknadene ble tildelt midler i denne omgangen. Totalt ble det tildelt 2 004 949 kroner. Restbeløpet ble overført til 2012.

Tabellen under viser de tildelinger for 2011:

Fakultet	Institutt	Prosjekttittel	Søkebeløp	Tildelt beløp
BFE-fak	1.HHT	Automatisk nyhetstjeneste i Fronter	119.113	119.113
	2. HHT	MBA app	64.661	64.661
HSL-fak	3. ISS og ILP	Mobil pc-lab for avvikling av digital skoleeksamen ved UiT	782.487	100.000
	4. HSL-fakultetet	Utvikling av fleksible førstesemesterstudium	564.975	564.975
	5. IKL	Oppstart av bibliotek- og arkivutdanning i Mo i Rana - pilotprosjekt	206.983	206.983
Kunsthøgskolen	6. Musikkonservatoriet	Fjern og nær – kunstfaglig undervisning og veiledning	400.000	400.000
	7. Musikkonservatoriet og Kunstakademiet	Nettstøttet innføringsemne på Kunsthøgskolen	304.217	304.217
Helsefak	8. IHO	e-læring i sykepleierutdanningen	135.000	135.000
NT-fak	9. IMS	Førstesemester i matematikk	110.000	110.000
SUM			2.687 436	2.004.949

I 2012 fikk prosjektet totalt 22 søknader fordelt på 5 fakulteter med et samlet beløp på 9 341 447 kroner. 16 av prosjektene fikk tildelt midler. Dette utgjør et totalbeløp på 3 760 500 kroner.

Tabellen under viser tildelingen for 2012:

Fakultet	Institutt	Prosjekttittel	Søkebeløp	Tildelt beløp
BFE	1. HHT	Automatisert opptak av forelesninger	449 024	0
HSL-fak	2. ILP	Digitale læringsressurser i naturfags undervisningen ved ILP	723 500	300 000
	3. ILP	Ernæring og helse integrert med IKT	85 000	0
	4. ILP	Nettbasert RLE	124 440	124 000
	5. ILP	Pilot for fleksibel PPU i region nord	1.311 710	0

	6. ILP	Nordisk mastergrad i skoleutvikling/aksjonsforskning – et samarbeid over grensene	500 438	0
	7. ILP	Økt deltakelse og læringsutbytte i samlingsbaserte studier gjennom bruk av IKT.	285 000	190 000
	8. ILP	Seminarvirksomhet i fleksibel utdanning – tilrettelegging for gode læringsprosesser i små grupper	162 000	160 000
	9. IS og IKL	Fransk og tysk lektormaster på nett	1 489 066	0
	10. IKL	Kafka & co: Innføring i tysk litteraturvitenskap	100 000	100 000
	11. IKL	Evaluerings og revidering av nettbasert emne DOK-1000	154 420	150 000
	12. IFF	Utvikling av akademiske ferdigheter gjennom dialogbasert læring i det digitale klasserommet	430 000	355 000
	13. IHR	Fleksibilisering, evaluering og kompetansebygging	51 494	51 500
	14. ISS	Nettbasert studie med praksis i frivillig arbeid	126 718	125 000
SESAM	15. SESAM	Utredning av bruk av fleksible løsninger i fellesgradsprogrammet "Masters in Northern and Indigenous Innovation"	378 975	300 000
Helsefak	16. Helsefak	HelseTV: mobil og webb plattform for videobasert helsefaglig utdanning	450 000	400 000
	17. Helsefak	Hel-fel Nettstøttet fellesemne på Helsefak	395 000	350 000
	18. IKO	Distance learning in clinical training and international collaboration in research project in oral radiology	250 000	0
	19. IMB	Pilotprosjekt – Fleksibilisering av enkeltemne (MBI-3102) og utredning av fleksibel utdanning I mastergradsprogram I medisinske laboratoriefag	350 000	300 000
NT-fak	20. IK	Fleksibilisering av grunnblokken i bachelorgraden i kjemi	800 000	375 000
	21. IMS	Fleksibel utdanning i matematikk, del II	130 000	130 000
	22. IF og IIS	Fleksibelt introduksjonsemne i fysikk	594 662	350 000
	SUM		9 341 447	3 760 500

Ved siste års utlysning for 2013 mottok prosjektet i alt 25 søknader. Denne gang hadde alle fakultetene sendt minst en søknad. I alt 15 søknader av de 25 søknadene ble tildelt midler. Tildelingen for 2013 utgjør i alt kroner 2 900 000.

Tabellen under viser tildelingen for 2013

	FAK	INSTITUTT	TITTEL	SØKT	TILDELT
1	BFE	HHT	MBA App på Android.	100 000	75 000
2	BFE	HHT/UiT og Institutt for økonomi, reiseliv og media, Høgskolen i Finnmark	Siviløkonomutdanning på nett.	1 182 102	0
3	HELSE	Inst. for helse- og omsorgsfag	Legemiddelhåndtering og medikamentregning - Nettstøttet emne i sykepleierutdanningen	347 500	250 000
4	HELSE	Regionalt kompetansesenter idrett og helse - Helsefak	Hel-0710 Nettstøttet Examen facultatum Idrett ved Helsefak	160 000	75 000
5	HELSE	Fakultetet	Videreutvikling av nettstøttet fellesemne HEL-0700 2012 (Hel-Fel) på Helsefak	378 744	150 000
6	HELSE	Fakultetet	UiT-VP: En elektronisk kasus- og problem-basert læringsressurs for helseutdanninger	500 000	0
7	HELSE	Fakultetet	Bruk av klikkere i undervisning	100 000	0
8	HELSE	Institutt for medisinsk biologi (IMB), Helsefak	Fleksibel utdanning ved Institutt for medisinsk biologi – fleksibilisering av emner og kompetansebygging på instituttet	475 000	200 000
9	HELSE	IHO /ergo	Fleksibel utdanning LN2	737 721	500 000
10	HELSE	Institutt for helse – og omsorgsfag	Videreutvikling av fleksibel læringsaktivitet ved desentralisert sykepleierutdanning ved UiT	258 496	0
11	HELSE	IHO	Hva gir best læringsutbytte for studenter som gjennomførte undervisning i etikk og kommunikasjon på HEL-FEL i 2012: nettbasert eller fysisk undervisning	64 287	0
12	HELSE	Fakultetet	Vedvarende kvalitetssikring av totalt innhold i profesjonsstudiet i medisin gjennom anskaffelse av et content-management system	610 000	0

13	NT	Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet	Digitale ressurser for konstruksjonsfag ved ingeniørutdanningen	350 000	300 000
14	NT	Institutt for fysikk og teknologi	Fleksibelt introduksjonsemne i fysikk	404 262	0
15	NT	Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet (ISS)	Fleksibilisering av ingeniørutdanning med opptak via Y-veien	679 625	250 000
16	NT	Institutt for kjemi	Fleksibilisering av grunnblokken (40 stp) i bachelorgraden i kjemi	300 000	150 000
17	HSL	ILP	Digitale muligheter i yrkesrådgivning og yrkesveiledning	197 500	0
18	HSL	Institutt for språkvitenskap/U-vett	Artifon – Nettbasert læreverktøy for artikulatorkisk fonetikk	400 000	300 000
19	HSL	IKL	Tysklandstudier	150 000	0
20	HSL	IS	Tysk for ikke-språk-studenter	435 810	100 000
21	HSL	ILP	Enkle og effektive metoder for produksjon av digitale læringsressurser, spesielt for PED-3050.	100 000	50 000
22	HSL	ILP	PPU deltidsstudium- med kvalitet og fleksibilitet	275 680	0
23	HSL	ILP	Økt deltakelse og læringsutbytte i samlingsbasert utdanning gjennom bruk av IKT. En tverrfaglig utprøving av nettbaserte medier i undervisning, faglig drøfting og refleksjon.	359 000	100 000
24	KUNST	Musikkonservatoriet	Innføring av digitale læringsmidler i Musikkteknologiundervisningen	111 470	100 000
25	JURFA K		Fleksibelt videreutdanningsemne i barnerett	399 000	300 000
	SUM			9 076 197	2 900 000

Prosjektporteføljen etter 3 tildelingsrunder viser at prosjektet i "Fleksibel utdanning" nå utgjør i alt 40 prosjekter.

En økonomioversikt som viser tildeling for hvert år og overføring av midler mellom tildelingene, ligger som et vedlegg til denne rapporten.

4. Prosjektene

I dette kapittel presenteres resultater fra spørreskjemaet om status i prosjektene, videre beskrives noen erfaringer og tanker om forankringen i fagmiljøene, og til sist presenteres eksempler på ulike prosjekt som er utviklet og til dels utprøvd i 2012.

4.1. Status og framdrift

Tildelingen av midler for 2011 ble først gjort i oktober 2011, tildelingen av midler for 2012 i februar 2012, mens tildelingen for 2013 ble gjort i desember 2012. Dette betyr i realiteten at storparten av det arbeidet som er utført i prosjektene har foregått i kalenderåret 2012. Dette betyr igjen at de fleste prosjektene har hatt mindre enn et år på seg til å realisere de arbeidsoppgavene som søknadene har bedt om midler til.

For å få samlet noen fakta om status i prosjektene har sekretariatet utarbeidet et enkelt spørreskjema til prosjektlederne.

Skjema med spørsmål til kartlegging av status i prosjektene:

1. Prosjekttittel:
2. Hva er status i prosjektet: Ikke startet enda - ¼ ferdigstilt - ½ ferdigstilt - ¾ ferdigstilt – ferdigstilt
3. Hvor mange ansatte (faglige, administrative og andre) er/har totalt vært involvert i prosjektet?
4. Hvis utprøvd eller under gjennomføring, hvor mange studenter er/har deltatt emnet/prosjekt
5. Beskriv kort (gjern som stikkord) hva som er gjennomført og hva som evt. gjenstår i prosjektet:
6. Om prosjektet ikke er i rute i henhold til planene i prosjektsøknaden, forklar kort grunnene til dette (gjern som stikkord):
7. Hvor mye av prosjektmidlene er brukt i prosjektet til nå? (anslag)
8. Andre kommentar til bruk for sekretariatet:

For totalt 23 prosjekter har det kommet inn 23 svar på spørreskjemaet. De målbare resultater er presentert i skjemaet under. I tillegg presenteres etterfølgende noen eksempler på svar på spørsmål 5-8.

Prosjekttittel	Fakultet	Institutt/avdeling	Status fremdrift 0 ¼ ½ ¾ 1 ¹	Ansatte involvert	Studenter deltatt
Tildelt for 2011					
MBA app	BFE	HHT	¾	11	40-90 (gj.65)
Utvikling av fleksible førstesemesterstudium	HSL	FAKULTET	¾	35 + gjestefore lesere	689 ²
Oppstart av bibliotek- og arkivutdanning i Mo i Rana - pilotprosjekt	HSL	IKL	¾	5	Ca. 100
Fjern og nær – kunstfaglig undervisning og veiledning	KUNST	Musikk-kons	½	5	4
Nettstøttet innføringsemne på Kunstfak	KUNST	Musikkons og Kunstak	½	4	10
E-læring i sykepleierutdanningen	HELSE	IHO	1	7	60
Førstesemester i matematikk	NT	IMS	¾	6 (inkl. 1 student)	183
Antall 2011				73	1111
Tildelt for 2012					
Digitale læringsressurser i naturfags undervisningen ved ILP	HSL	ILP	½	6	43
Nettbasert RLE	HSL	ILP	½	2	Ikke påbegynt
Økt deltakelse og læringsutbytte i samlingsbaserte studier gjennom bruk av IKT.	HSL	ILP	½	9	Ca.30 (under utprøving)

¹ 0=ikke startet, ¼=ca.¼ ferdigstilt, ½=ca.1/2 ferdigstilt, ¾=ca.3/4 ferdigstilt, 1=ferdigstilt

² En del av disse førstesemesterstudier er påbegynt før oppstart av prosjektet Fleksibel utdanning.

*4 av prosjektene for 2012 (markert med stjerne) inngår i prosjektet "Utvikling av fleksible førstesemesterstudier" og trekkes derfor fra i den samlede summen.

*Seminarvirksomhet i fleksibel utdanning – tilrettelegging for gode læringsprosesser i små grupper	HSL	ILP	$\frac{1}{2}$	5	72
*Kafka & co: Innføring i tysk litteraturvitenskap	HSL	IKL	1	4	3 (fullført eksamen)
*Evaluerings og revidering av nettbasert emne DOK-1000	HSL	IKL	$\frac{3}{4}$	3	Ca 15
*Utvikling av akademiske ferdigheter gjennom dialogbasert læring i det digitale klasserommet	HSL	IFF	$\frac{3}{4}$	3	18
Fleksibilisering, evaluering og kompetansebygging	HSL	IFR	$\frac{3}{4}$	2	31 (HIS-1050) 32 (HIS-1051)
Nettbasert studie med praksis i frivillig arbeid	HSL	ISS	$\frac{3}{4}$	5	30
Utredning av bruk av fleksible løsninger i fellesgradsprogrammet "Joint Masters in Northern and Indigenous Innovation"	SESAM	SESAM	$\frac{1}{2}$	15 (innkl. 7 fra partnerinst.)	Starter høsten 2014
Helsetv: mobil og webb plattform for videobasert helsefaglig utdanning	HELSE	FAKULTET	$\frac{3}{4}$	12	20
Hel-fel Nettstøttet fellesemne på Helsefak	HELSE	FAKULTET	1	50-60 (gj.65)	650
1. Pilotprosjekt – Fleksibilisering av enkeltemne (MBI-3102) 2. Utredning av fleksibel utdanning i mastergradsprogram i medisinske laboratoriefag	HELSE	IMB	1 $\frac{3}{4}$	4 3	14 (fullført eksamen)
Fleksibilisering av grunnblokken i bachelorgraden i kjemi	NT	IK	$\frac{1}{3}$	7	45
Fleksibel utdanning i matematikk, del II	NT	IMS	(se Matt. del 1 2011)		
Fleksibelt introduksjonsemne i fysikk	NT	IF/ISS	$\frac{1}{3}$	4	91
Antall 2012				124	955
Totalt antall 2011 og 2012				197	2066

Utdrag av svar (sitater) på spørsmål 5-8:

5. *Beskriv kort (gjørne som stikkord) hva som er gjennomført og hva som evt. gjenstår i prosjektet:*

- Vi har gjennomført en god del filming av forelesninger, utarbeidet øvelser for samlinger og nettbaserte varianter (inkludert læringsstier). Av gjenstående deler har vi utarbeidelse av en felles frontermal for alle kursene, ferdigstille IKT-baserte øvelser og læringsstier, og det er planlagt å filme noen forelesninger til. I tillegg arbeider vi med implementering av et program som gjør studentene i stand til å tegne molekyler og figurer inne i fronter.
- Gjennomført:
 - Forankring og informasjon for de aktuelle studentene.
 - Prosjektmedarbeiderne gjør seg kjent med de aktuelle teknologiske løsninger, og innhenter nødvendig teknologisk kompetanse.
 - Møter med Uvett i forbindelse med innhenting av teknologisk kompetanse
 - Utarbeiding og opptak, samt formidling, av video til bruk i undervisningsøymed eller som instruksjon
 - Ta i bruk IKT-løsninger for læring og samarbeid på studiet (arbeidet er i gang)
 - Øke og utvikle den digitale kompetansen blant ansatte (arbeidet er i gang)
 - Workshop med bruk av Adobe Connect og diskusjonsforum
- Hittil i prosjektet er det blitt gjennomført undervisningssamlinger i Mo i Rana. Det har blitt laget undervisningsmateriell som har distribuert via fronter. Sosiale medier utenfor fronter, slik som Facebook og Skype, har vært brukt for å aktivisere og kommunisere med studentene i Mo i mellom samlingen. Dette har også vært brukt aktivt i forhold til veiledning og avvikling av eksamen. Det som gjenstår er en mer helhetlig evaluering, og slutføring av undervisningen.
- Prosjektet omfattet digitalisering av forelesninger, oppgaveløsninger og videoopptak av forelesninger i MAT-1001. Dette er gjort. Men like viktig som å digitalisere er det å gjøre dokumentene tilgjengelige. IT -delingen er engasjert for å lage en database over løsningsforslag. Dette prosjektet (WOLF) er utvidet med sikte på å gjøre det til en nasjonal database. Det rapporteres at databasen er klar innen nær framtid.
- Det var og satt av 15000 kroner til integrering av forelesninger, video, oppgaver etc. Dette er forsøkt og vi konkluderer at dette er mer omfattende og arbeidskrevende enn antatt. Pengene er ikke brukt.
- Gjennomført:

Utvikling av 7 fleksible førstesemesteremner (faglig/pedagogisk/administrativt/teknologisk). Emnene består av ulike modeller for fleksibilisering - noen av emnene er helt nettbaserte og noen har forelesninger og/eller seminar på campus/nett. Emnene tilbys som enkeltemner og som del av førstesemesterstudium med exphil. og ex.fac.

 - Samarbeidsmøter/koordinering (Faglig ansvarlig/administrasjon, instituttledelse, fakultetsledelse/adm., U-vett, Universitetspedagogikk, IT-avd. og UB)
 - Utvikling av kurs i informasjonskompetanse
 - Økt studentaktivitet – utvikling av diskusjonsforum, bruk av sosiale medier
 - Informasjon- egne sider for all informasjon om eksamen og arbeidskrav

- Seminar/erfaringsdeling
 - Ansettelse av koordinator for fleksible studier ved HSL-fakultetet
 - Møte med studiekonsulenter
- Pilotprosjektet er gjennomført og nytt kurs starter høsten 2013
 - Frikjøp av A-M Hanssen (50%) i august-oktober 2012 og på timesbasis i november 2012 for utredning av fleksibilisering av master i med.lab.fag.
 - Oppstartsmøte med Vibeke Flytkjær, UVETT
 - Deltakelse på QuestBack kurs, 1 person
 - Vi har utført tre spørreundersøkelser blant bioingeniører i Norge om behovet for master, fleksibel utdanning, faglig innhold og videreutdanning.
 - Informasjonsmøte med emneledere på master i medisinske laboratoriefag om fleksibel utdanning ved IMB .
 - Deltakelse på konferanse om digital eksamen og podcasting (“Ja takk, begge deler”) Tromsø november 2012
 - Bestemt at vi skal fleksibilisere MBI-3005 Normal flora/Infection/Inflammation og MBI-3104 Metodevalidering (del av masteren) med oppstart høst 2013.
 - Gjennomført:
 - Utvikling av faglig innhold/pedagogisk tilrettelegging
 - Samarbeid, møter, koordinering
 - Innspilling av forelesninger
 - Gjennomføring av studietilbud
 - Oppfølging/drift
 - Vi har arbeidet med å tilrettelegge for aktivitet i i nettdiskusjonene gjennom bruk av egen seminarlærer og 2 webinarer. Studiet er også det empiriske grunnlaget for en masteroppgave i pedagogikk
 - Vitenskapelig artikkel skrevet og publisert: Norbye, Bente; Tøllefsen, Sissel 2012: Skriftlig nettdiskusjon – en ny mulighet for faglig refleksjon. UNIPED (Tromsø) 2012; Volum 35.(4) s. 14-26

6. Om prosjektet ikke er i rute i henhold til planene i prosjektsøknaden, forklar kort grunnene til dette (gjør som stikkord):

- Prosjektet er litt forsinket i forhold til opprinnelig plan, noe som skyldes forsinkelse i felles frontersider.
- Prosjektet er sterkt forsinket i forhold til opprinnelig plan. Det skulle vært klart til utprøving ved studiestart 2012-13. Det er sammensatte grunner til dette. Streiken våren 2012 gjorde også at planlagt workshop måtte avlyses, og arbeidet ble dermed utsatt til etter sommerferien. Det var også vanskelig å frigjøre arbeidstid for prosjektmedarbeiderne til å arbeide med prosjektet, da arbeidsplanene for studieåret 2011-12 var lagt før prosjektet startet opp. Nå har de tre medarbeiderne fått timer fra prosjektet på årets arbeidsplan, slik at det skal være mulig å ferdigstille det til studiestart 2013-14.
- Prosjektet er ikke i rute fordi vi ikke ansatte som kunne drive dette frem som raskt som ønsket. Vi har nå fått ansatt en person på IFT som både er prosjektleder og faglig ansvarlig

for fysikkemnet på IFT.

- Både for meg som prosjektleder og for de øvrige faglig involverte er tiden som vi har til rådighet for å drifte prosjektet (og primært ikke økonomi) den mest begrensende faktor i forhold til den delen som henger etter.

7. *Hvor mye av prosjektmidlene er brukt i prosjektet til nå? (anslag)*

- Av tildelte midler har vi brukt til nå ca 1/3.
- 180.000 er brukt i (2012) henhold til det bokførte budsjettet, noe som ikke avspeiler arbeidsmengden som er nedlagt. Vi brukte i 2012 mye av forskningstiden til prosjektutvikling, noe som ikke vil bli bokført før i inneværende år (frikjøp fra undervisning).
- Vi har i 2012 brukt 120kkr på prosjektet, hvor ca 2/3 er til studenter som arbeidet i sommer med å lage oppgaver
- Hel-Fel: Dette er et stort og krevende prosjekt og har i arbeid og personalkostnader kostet langt utover de prosjektmidler som er tildelt. Så alle prosjektmidlene kan sies å være anvendt.

8. *Andre kommentar til bruk for sekretariatet:*

- Vi har støtt på en utfordring som ikke var helt åpenbar i starten – behovet for å kunne tegne molekyler (organisk kjemi) og kostnadene relatert til implementering av dette. IK er villig til å videreføre prosjektet etter 2013 for å komme i mål med denne delen.
- På bakgrunn av erfaringer og tilbakemeldinger fra studenter, vil utarbeiding og opptak av forelesninger nedprioriteres til fordel for utarbeiding av video til bruk i undervisningsøymed eller som instruksjon.
- Denne typen tildeling, der vi kan frikjøpes fra ordinære undervisningsoppgaver for å utvikle et nettbasert emne, er motiverende. Hvis man mener alvor med satsing på IKT er denne typen midler nødvendig. Takket være tildelingen er vi blitt i stand til å utvikle et nettkurs som ellers ikke ville vært mulig. Tildelingen skaper selvsagt også en forpliktelse. Prosjektutviklingen har for øvrig gitt oss erfaringer som har overføringsverdi til ordinær campus-undervisning. Mer konkret at det bør være mulig å innlemme en del “fleksible elementer” i campus-emner. Vi har fått erfaringer med Camtasia Relay, som har en lav inngangsterskel. Stemme+lysbildeforelesninger er billige å produsere og det kan være verdt å utprøve om slike forelesninger kan erstatte en del av forelesningene i kurs, slik at undervisningen kan gjøres mer seminar/dialog-preget
- Prosjektet har fått god oppfølging og støtte fra vår kontaktperson/veileder på Uvett, og andres støttefunksjoner har også fungert utmerket. Det samme gjelder samarbeidet med UB.

Oppsummering av svarene.

På spørsmålet om status i prosjektet er fordeling av de 23 prosjekt følgende:

- 9 % er vurdert til 1/3 ferdigstilt
- 30% er vurdert til ½ ferdigstilt
- 44% er vurdert til ¾ ferdigstilt
- 17% er ferdigstilt

Oppsummert kan det konkluderes at alle prosjektene er startet opp, og hovedparten er over halvveis i gjennomføringen, mens kun noen få (4 prosjekt) rapporterte at prosjektet er ferdigstilt. Noen av prosjektene har gjennomført helt eller delvis nettbaserte emner høsten 2012, og enkelte planlegger eller er nå også i gang med evaluering av tiltakene. Samtidig viser denne oppsummering at mange prosjekt antakelig vil ha behov for fortsatte støtte og veiledning fra støtteapparatet en stund utover den planlagte prosjektperiode for å sikre implementering og videreutvikling av studietilbudene.

Som det fremgår av kommentarene til spm.5 strekker fleksibilisering av studiene seg over en stor skala av ulike tiltak og arbeidsoppgaver. Mange av prosjektene omfatter produksjon av en rekke digitale læremidler, mens andre i større grad har vektlagt prosess og interaktivitet og samarbeid med f.eks. bruk av diskusjonsforum eller webkonferanser (Adobe Connect). Felles for de aller fleste er det relativt store omfanget av samarbeid blant ansatte om tilrettelegging og gjennomføringen av oppgavene. Her finner vi faglig ansatte, administrativt ansatte og studenter, som totalt er estimert til 197 involverte. Statusen viser også at et stort antall studenter (totalt estimert til 2066) har deltatt i utprøvingen av nye nettbaserte og nettstøttede emner i løpet av 2011/2012.

Som nevnt viser svarene at en del av prosjektene har noen utfordringer med fremdriften. Årsakene er som det også fremgår av svarene (spm. 6) sammensatte og ulike. Som det fremheves i et av svarene er ofte frigjøring av tid en kritisk faktor, for selv om det finnes økonomiske midler til fristillelse av resurser er det ikke alltid like lett i praksis. Utviklingsarbeid kan også være vanskelig å beregne på forhånd, noe som også nevnes i et av svarene på spm.5 og videre bekreftes av svarene i spm.7, hvor flere nevner at det er lagt ned mye ekstra tid i prosjektene utover det som er beregnet på forhånd.

4.2. Forankring i fagmiljøene

Forankring og eierskap i fagmiljøene er et svært viktig moment for å lykkes med prosjektene i "Fleksibel utdanning". Det har derfor vært avgjørende for tildeling av midler til prosjektene at søkerne ikke opptre som enkeltpersoner, men at søknaden dokumenterer en klar forankring og begrunnelse i fagmiljø og ledelse på institutt- og fakultetsnivået.

Erfaringer og tilbakemelding fra prosjektledere og ledelse bekrefter viktigheten av at flere fagpersoner er involvert og samarbeider om utvikling og gjennomføringen av prosjektene. I de tilfelle hvor prosjektet gjennomføres av enkeltpersoner (ildsjeler), blir det fort veldig sårbart når uforutsette ting skjer, og det ikke finns fagpersoner til å overta eller videreføre prosjektet, hvilket igjen kan få konsekvenser for studentene som er involvert.

Flere av fakultetene har nå tanker om en helhetlig integrering av fleksible studier. HSL-fakultet har for eksempel søkt og fått innvilget midler fra Norgesuniversitetet og startet et konkret arbeid på fakultetsnivå. Her ser de på hele spekteret av problemstillinger knyttet til det å gjøre fleksibel utdanning til en del av den normale aktiviteten ved fakultetet. Dette betyr blant annet at en ser faglige og administrative spørsmål under ett. Et konkret tiltak i denne sammenheng er at fakultetet har ansatt en egen koordinator for fleksible studier. Dette er en person som over tid har jobbet mye med både administrative, faglige og teknologiske spørsmål. Koordinatoren har et tett samarbeid med støtteapparatet U-vett/ITA. Denne modellen hvor fagmiljøene har egne støttepersoner/koordinatorene i fagmiljøene er for øvrig en lenge ønsket utvikling.

Også andre fakulteter drøfter løsninger for en helhetlig implementering, for eksempel Det helsevitenskapelige fakultet (Helsefak.). Her har ledelsen annonsert omfattende satsning på fleksibel utdanning. Noe av denne satsningen synliggjøres i søknadene for 2013 hvor hele 9 av de 25 søknadene kom fra dette fakultetet. Fakultetet ønsker også å tilsette egne resurspersoner for feltet. Et av instituttene har også luftet tanken om et samarbeid med U-vett om og deling av utgiftene til en dedikert koordinator.

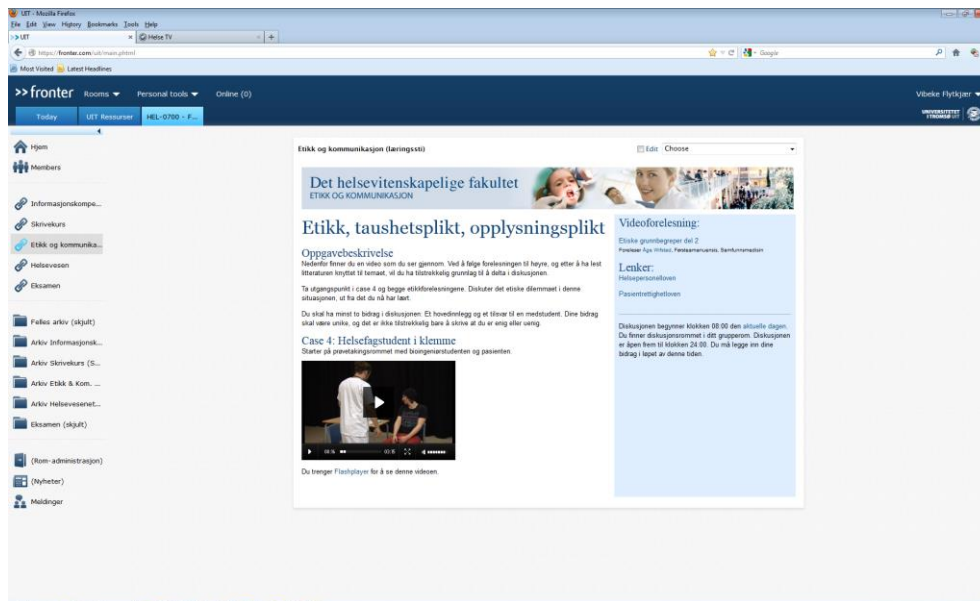
Utover den mer formelle forankringen i fagmiljøene er det viktig å peke på det arbeidet som gjøres av administrativt personale. Selv om det i prosjektene er de faglig ansatte som står som søkere om støtte, har ofte administrativt personale også vært delaktige i arbeidet, og all erfaring viser viktigheten av at administrativt personale blir involvert ved prosjektstarten. I praksis står det derfor oftest, som det også fremgår av svarene i spørreskjemaet, en hel gruppe mennesker bak arbeidet med det prosjektet det søkes støtte til.

4.3. Nyskapende prosjekter – eksempler

Mange av prosjektene som nå er etablert eller er under utvikling har spennende og nyskapende elementer i seg. Pga. det store omfanget av prosjekter har det ikke vært mulig å gi en beskrivelse av alle i denne sammenhengen. I dette avsnittet trekkes det fram 5 ulike prosjekter for å gi et innblikk i mangfolet. Disse prosjektene er både gode eksempler på det arbeid som nå utføres av mange, samtidig som de har elementer av utprøving og nyskaping i seg som i neste omgang kan få betydning for mange kommende prosjekt.

HEL-FEL

Hel-Fel (Hel-0700) er et resultat av fusjonsprosessen mellom høyskolen og universitetet og et svar på utfordringen som samhandlingsreformen gir utdanningene om samhandling i helsevesenet og trening i samarbeid. Hensikten med emnet er at studentene skal bli oppmerksom på at helsearbeid er teamarbeid med pasienten i sentrum og at noe av kunnskapsstoffet innen helsefagene og i psykologi er felles og grunnleggende for dem alle. Det er et mål at de skal få oppleve en studiesituasjon som er fleksibel, og et opplegg som stimulerer til aktiv læring og kritisk tenkning.

Emnet ble kjørt som et pilotprosjekt høst 2011 og ble høsten 2012 implementert som et felles emne for alle første-års helsefag og psykologistudentene med til sammen ca. 700 studenter. Tanken bak de nettbaserte løsningene er to-delt: på den ene siden virker nettbaserte løsninger som krever aktivitet på nett direkte studentaktiverende; det er ikke mulig å gjemme seg bakerst i salen, alle blir sett og hørt. På den andre siden er det så store logistiske utfordringer knyttet til det å gi samme emne til så mange studenter på 10 ulike studieprogram at det er en stor fordel å kjøre det fleksibelt, hvor alle kan ha tilgang til læringsaktivitetene uavhengig av tid og sted.

Emnet har studieforberedende læringsmål og profesjonsforberedende mål og er bygget opp med 4 såkalte læringsstier:

- informasjonskompetanse (små videosnutter leder studentene inn i informasjon om kildeforståelse, kildehenvisninger plagiat osv.)
- skrivekurs (videoforelesninger og gruppeoppgaver på nett der studentene gir tilbakemeldinger til hverandres tekster)
- etikk og kommunikasjon (to alternativer; enten pasientbesøk og fysiske gruppemøter og seminar, eller diskusjon på nett omkring simulerte etiske utfordringer fra filmer som er laget på UiT)
- helsevesenet (forelesninger på nett og quiz som studentene tar for å sjekke sin kunnskap)

Eksamen består i å ha oppfylt alle læringsstiene, levert skriftlig tekst om kunnskap i helsevesenet, samt et refleksjonsnotat om egen læring, læringsstrategier og oppnådd læring knyttet til Hel-Fel.

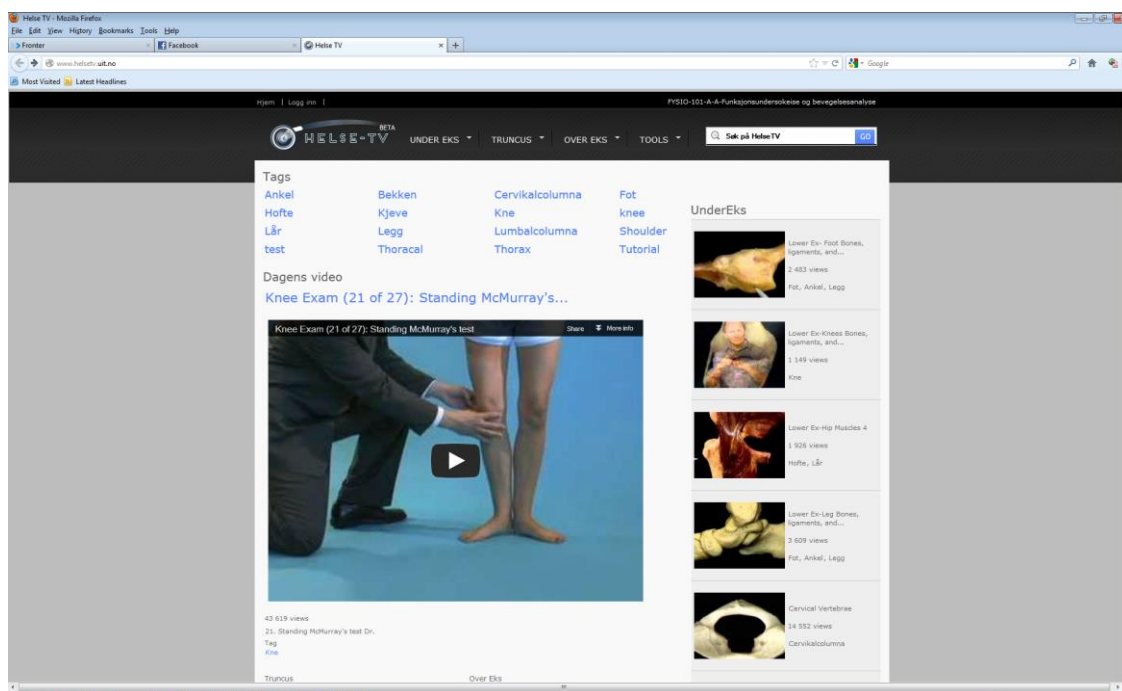
Arbeidet med å utvikle HEL-0700 har vært svært omfattende. I planleggingen og koordineringen av prosjektet har mange fra ulike institutt på Det helsevitenskapelige fakultet vært involvert. Bruk av nettet har gitt muligheter til å gi oppgaver med både interaksjon og varierte case-strukturerte illustrasjoner. Veiledning har skjedd over nettet, og ved fysiske møter. Evalueringer og vurderinger underveis har gitt en retning på hvilke elementer i læringsstiene som må styrkes. HEL-0700 ble avsluttet 14. november 2012, og etter det er emnet blitt evaluert i full bredde av alle involverte.

HELSE-TV

Med prosjektet "HelseTV: mobil og web plattform for videobasert helsefaglig utdanning" ønsket bachelor i Fysioterapi (anatomi og funksjonsanalyse) i samarbeid med Medisin profesjonsstudium

(Med-100 og 200) å integrere pedagogiske helsevideoer i en mobil og web basert plattform til bruk i undervisningen.

Løsningen er basert på Open Source og web 2.0 (YouTube) utviklet ved Northern Research Institute (Norut)³. Det er utviklet verktøy for å laste opp videoer til websiden. Dette er i utgangspunktet designet for YouTube videoer, men man kan også laste opp andre videoer manuelt. Der finnes i tillegg et system for at studenter kan opplaste egne videoer, som må godkjennes av fagperson. Studentene kan videre kommentere videoer og fagpersoner kan gi tilbakemelding på disse. Se også hjemmesiden for HelseTV⁴ for mer informasjon.

Det er foreløpig integrert en rekke pedagogiske videoer om anatomi og funksjonsanalyse på websiden, og fysioterapiutdanningen har startet å bruke videoene som en del av undervisningsforberedelser i 1.klasse på fysioterapistudiet. 25 studenter har så langt tatt i bruk videoene. Studentene har foreløpig brukt disse på eget initiativ som en forberedelse til timene. Tilbakemeldingene tilsier at studentene synes dette er bra, og at de bruker filmene. Ifølge fysioterapiutdanningen finns mange muligheter innen faget (analyser av bevegelse, utvelgelse av videoer, vurdering av kvalitet god/dårlig er bare noen alternativer), og det diskuteres nå helt konkrete forslag til hvordan dette kan inndras i undervisningen, som grunnlag for basisgruppearbeid, diskusjonsforum etc.

FILOSOFI

Prosjektet "Utvikling av akademiske ferdigheter gjennom dialogbasert læring i det digitale rom" kan trolig sees på som en oppfølger av det arbeidet IFF gjennom mange år har gjort med ex.phil. og ex.fak. som nettbaserte studier. Disse studiene var de første rene nettstudiene UiT utviklet, og har siden vært gitt til en rekke studenter, blant annet i Forsvaret.

³ <http://www.norut.no/tromso/>

⁴ <http://www.helsetv.uit.no/>

Søknaden denne gang tar med seg disse erfaringene, men går videre i sin tenkning ved at en tar på alvor det en opplever som manglende skriftlig kompetanse. Skrivning som metode kombineres i dette prosjektet med et faglig fokus. Sagt på en annen måte ønsker søkerne å få studentene til å skrive klarere og mer reflektert om det faglige læringsstoffet. De arbeidsoppgaver som er skissert i søknaden om denne type læring er svært spennende.

De faglige lederne av prosjektet går også nye veier med teknologien ved at de er blant de første som lager “forelesninger” ved hjelp av programmet “Camtasia”. Dette betyr at lærer kan sitte på sin datamaskin og lage forelesninger bestående av lyd og skjermbilder. Video kan også om ønskelig legges til. Skjermbildet under viser hvordan studentene kan se både læringsstien og den innspilte forelesninger. I dette tilfelle har forelesningene ikke video.

The screenshot shows the Fronter LMS interface. The main content area displays a video player with a presentation slide titled "Wolfs fremgangsmåte" (Wolff's method). The slide text discusses how to approach meaning and meaninglessness. To the right of the video player, there is a list of links to lecture materials, including "Mening med livet. Mening i livet 2.1" and "Mening med livet. Mening i livet 2.2". The left sidebar contains navigation links like "Førsteside", "Deltakere", "Undervisning", and "Forum".

ARBEID OG SAMARBEID REALFAGENE

Alle de tre realfagene matematikk, fysikk og kjemi har fått midler til egne fagprosjekter. Samlet står disse fagmiljøene ovenfor en rekke utfordringer, ikke minst fordi de alle er involvert i ny ingeniørutdanning gjennom den såkalte “y-veien” – opptak basert på fagbrev.

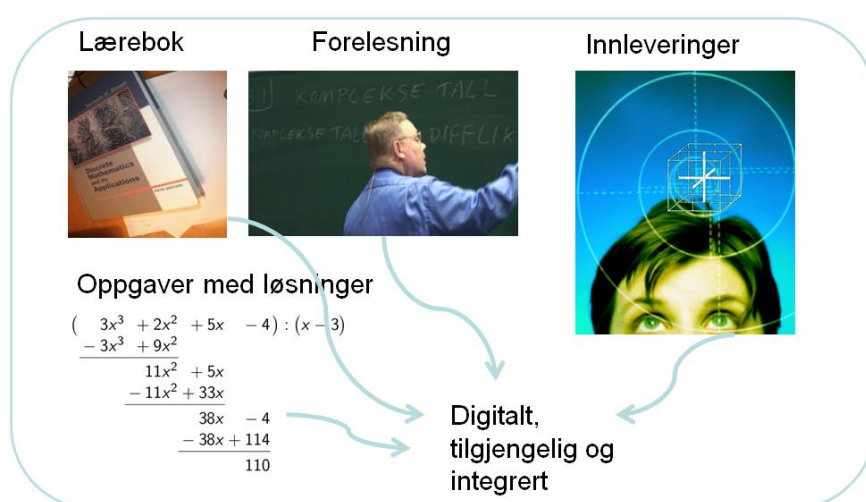
Realfagene har en rekke felles utfordringer. I dette samarbeidet har de gått sammen om å jobbe med flere og bedre muligheter til å la studentene prøve sine kunnskaper – både i formelle settinger og som selvtesting. Denne type “multiple choice” bruk som det legges opp til her er spennende for mange fagmiljøer, men passer kanskje aller best innenfor realfagene på grunn av disse fagenes oppbygging og konkrete innhold. Bruk av “Multiple choice” har allerede vært brukt i en del tidligere

prosjekter. I disse tilfelle har en brukt de muligheter som ligger i Fronter (det LMS som brukes ved UiT).

En annen viktig felles problemstilling er fremskaffing og utprøving av nye verktøy som kan brukes til produksjon av digitale læringsressurser i realfagene. Her er det behovet for digitale verktøy som kan lage ulike typer grafiske tegn (spesialtegn til å lage formler, matematiske ligninger, flytdiagram, enkle illustrasjoner m.m.) som enda ikke er løst. For å få en enkel og effektiv arbeidsflyt i slikt arbeid er det nødvendig med utprøving av gode verktøy både av "hardware og "software" typen. Konkret tenkes det her på trykfølsomme skjermer, nettbrett, digitale tavler osv. sammen med ulike programvarer som samhandler med disse. Prosjektet "Digitale ressurser for konstruksjonsfag ved ingeniørutdanningen" ved Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet (gitt støtte i 2013) tar nettopp for seg denne utfordringen. Prosjektet samarbeider med ITA/U-vett om løsningene og innbyr alle realfagene til samarbeid.

Et godt eksempel på den fleksible tilretteleggingen som gjøres i realfagene, finner vi begynnerkurset i matematikk og statistikk. Tilretteleggingen ivaretar fler ulike perspektiver: filmede forelesninger, et større antall selvrettende oppgaver, innleveringer på nett, veiledning m.m. Bildene fra foilene under illustrer dette (kilde: Ragnar Soleng).

Matematikk og statistikk

Forelesning

Video (UVETT)
Forelesninger skrevet i
TeX/PdF (Ansatte)

$$\begin{array}{r} (3x^3 + 2x^2 + 5x - 4) : (x - 3) \\ - 3x^3 + 9x^2 \\ \hline 11x^2 + 5x \\ - 11x^2 + 33x \\ \hline 38x - 4 \\ - 38x + 114 \\ \hline 110 \end{array}$$

Oppgaver

Skrevet i TeX/PdF
(Ansatte og studenter)
Nasjonal database, WOLF
(IT-avdelinga), samarbeid
med IFT

Innleveringer

Internett/individuell
(Ansatte, IMS) Php program

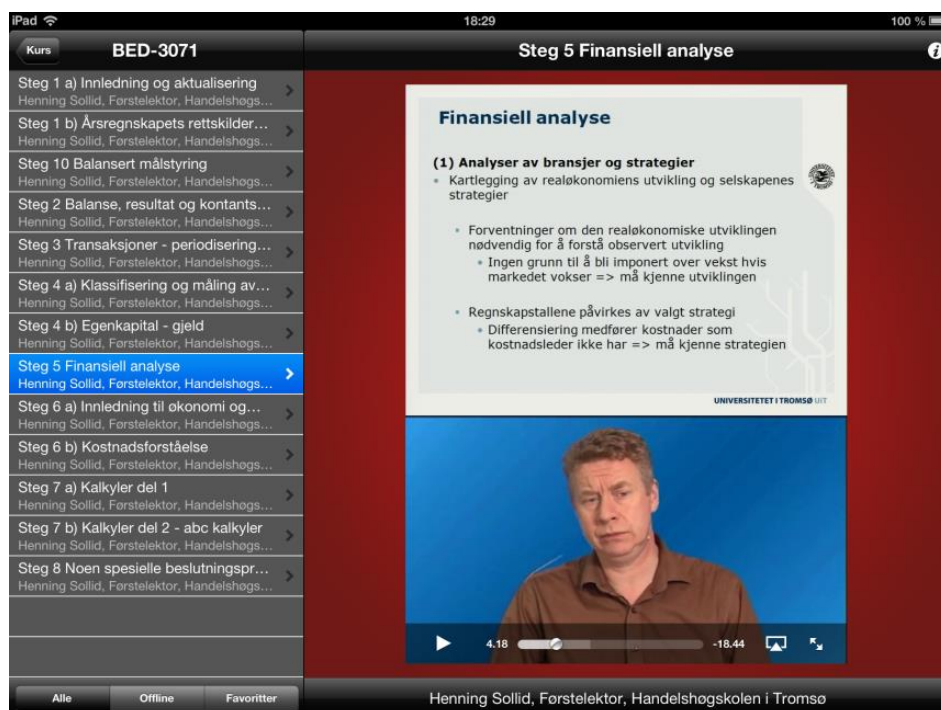
MASTER I LEDELSE OG ADMINISTRASJON (MBA) – UTVIKLING AV APP

Det fleksible utdanningsprogrammet "Master i ledelse og administrasjon (MBA)" ble etablert i 2010 i et samarbeid mellom Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi (BFE) og Institutt for statsvitenskap (ISA). Utdanningen har fått bred oppmerksomhet i flere sammenhenger, senest hos Norgesuniversitetet (NUV) etter et innlegg på konferansen "Ja takk, begge deler", men også internt ved UiT og hos eCampus blogg.

Selve masteren har fått oppmerksomhet fordi den på en svært gjennomarbeidet måte har laget et masterprogram som i all hovedsak foregår på nett. Studiet tar i bruk en rekke teknologier til å formilde undervisningen. En viktig begrunnelse for studiet var å gjøre denne masteren maksimalt tilgjengelig for studenter både på og utenfor campus. For å øke denne tilgjengeligheten søkte prosjektet i 2011 om å utvikle en såkalt "app" – en applikasjon (program) som kan brukes på nettbrett og smarttelefoner. Siden den første appen ble utviklet for Apple produkter, har prosjektet også i 2013 søkt og fått innvilget støtte til å utvikle den samme appen for android produkter.

Mba-appen er utviklet i den hensikt å øke fleksibilitet og kvalitet ved masterprogrammet i strategisk ledelse og økonomi. Gjennom å gjøre tilgjengelig store deler av det faglige innholdet i en egen applikasjon, samt at denne er en kommunikasjonsplattform, gis studentene mulighet til å studere uavhengig av tid og sted. Den teknologiske plattformen gir stor fleksibilitet for når og hvor studentene vil arbeide med sine studier. For administrasjon og faglige ansvarlige gir det en større nærhet til studentene, vi når dem gjennom en applikasjon som er tilgjengelig for dem store deler av dagen. Studentene rapporterer så langt stor tilfredshet med applikasjonen. De vektlegger både fleksibiliteten den gir dem som studenter, og ikke minst at den bedrer deres produktivitet. Applikasjonen gir dem mulighet til å utnytte tidslommer i hverdagen til studiearbeid, enten de sitter på bussen eller er på reise. I videreutviklingen av denne tjenesten arbeides det med å bedre

funksjonaliteten i forelesningene slik at disse kan brukes mer funksjonelt og effektivt, bedre muligheter for direkte kommunikasjon med nettbrett og smarttelefon og integrasjon med kalenderfunksjon og planleggingsverktøy på de enhetene studentene benytter seg av.

5. Erfaringer og utfordringer

Som skrevet innledningsvis i denne rapporten er det tidlig å snakke om endelige resultater fra prosjektenes aktiviteter. De fleste prosjektene har imidlertid planlagt, utviklet og prøvd ut mange ulike tiltak. De fleste tiltakene er knyttet til gjennomføring av fleksible studier i mange ulike varianter, og disse kan grovt sett deles opp i fire kategorier.

- Studier utviklet som rent nettbaserte emner/studier
- Delvis nettbaserte studier med samlinger underveis lokalt eller på campus
- Tradisjonelle campusstudier som i økende grad supplerer undervisningen med digitale læringsressurser
- Ulike blandingsmodeller med en kombinasjon av campusundervisning (forelesninger og/eller seminargrupper) supplert med ulike digitale læremidler, og hvor studentene kan velge campus- eller nettstøttet variant

Søknadene fra de ulike fagmiljøer viser spesielt vektleggingen av campusstudier som i økende grad ønskes supplert med digitale læremidler og dermed gjøres mere fleksible.

Det konkrete arbeidet handler ofte om et kontinuum av oppgaver fra tilrettelegging av studiet til innføring av nye arbeids- og evalueringsformer. Det er derfor naturlig at så vel administrative som faglige tiltak inngår i dette arbeidet. I mange prosjekter framstår nok likevel produksjon av digitale

læremidler som det mest konkrete eksemplet på "resultater". Behovet og ønsket om digitale læringsressurser på nett har vært tydelig de siste årene, særlig fra studentsida. Produksjon av slike læringsressurser oppleves derfor ofte som et viktig arbeid.

Men selv om produksjon av digitale læringsressurser for mange har stått i fokus, betyr ikke dette at andre viktige problemstillinger ikke blir ivare tatt. Tvert imot synes det å være slik at denne produksjonen ofte fører med seg en rekke viktige spørsmål og utfordringer, i første rekke knyttet til måten vi bruker læringsressursene på.

I tillegg skal studiene tilrettelegges praktisk, noe som krever administrativ kompetanse og kjennskap til digitale verktøy. Utfordringene er med andre ord sammensatte, og de fire feltene pedagogikk, teknologi, fag og administrasjon henger i de fleste prosjektene nøye sammen og byr på mange utfordringer. Noen av disse utfordringene forsøker vi å beskrive i dette avsnittet.

5.1. Teknologi og digitale læringsressurser

Teknologien er nært knyttet til produksjon av digitale læringsressurser. Det er trolig viktig å peke på at det med digitale læringsressurser også forstås bruk av kommunikasjons- og samarbeidsverktøy, som gir mulighet for ulike studentaktiviteter. På et overordnet nivå skal en, slik også mandatet til prosjektet "Fleksibel utdanning" peker på, forholde seg til og ta i bruk felles teknologiske løsninger som utvikles i sektoren og ved universitetet. Disse løsningene skal i tillegg være skalerbare og passe inn i Universitetets øvrige infrastruktur med hensyn til standardisering, arkitektur og informasjonssikkerhet. ITA/RESULT har derfor i stor grad forholdt seg til de systemer som utvikles gjennom det felles, nasjonale eCampus programmet (<https://www.uninett.no/ecampus>).

Konkret benyttes i dag flere ulike verktøy til produksjon av digitale læremidler. Fire verktøy står sentralt:

- Fronter: UiT's LMS (learning management system) som gir mulighet for å samle alle ressurser under en paraply, strukturere læringsinnholdet bl.a. med bruk av "læringsstier" og gir mulighet for interaktivitet via diskusjonsfora
- WebTV: filming av forelesninger og andre typer undervisningsopplegg
- Videokonferanser: Sanntids lyd og bilde kommunikasjon
- Adobe Connect: Et pc-basert program for sanntids lyd og bilde kommunikasjon, og mulighet for å vise og dele digitale læringsressurser med hverandre.

I tillegg kommer en rekke andre verktøy som supplerer og utfyller disse fire "store".

Erfaringene viser at et stort antall av prosjektene ønsker å utvikle egne læringsressurser. I motsetning til de fleste andre høgre utdanningsinstitusjoner har UiT hatt en klar strategi knyttet til at de fagansatte (lærerene) selv skal være med på å lage digitale læringsressurser. Dette betyr i første rekke produksjon av såkalte "læringsstier" i Fronter. Læringsstier blir nærmere omtalt i avsnittet om pedagogisk arbeid. Den andre omfattende oppgaven er filming av undervisning (såkalt WebTV). Dette har vist seg å være en sterkt ønsket og effektiv måte å lage læringsressurser på. Mange av prosjektene har laget slike videoopptak som gjøres tilgjengelig på nett, som regel gjennom Fronter. Den tredje oppgaven er knyttet til videokonferanser/Adobe Connect. Det er svært viktig i alle

fleksible studier å ha verktøy som gjør at studenter og undervisere kan samtale og diskutere faglige temaer på nettet, gjerne i kombinasjon med muligheten til å vise hverandre og dele dokumenter.

Erfaringene med læringssti og videoopptak må kunne sies å være positive. Et anslag viser at nesten alle prosjektene som har kommet i gang produserer "læringsstier", mens omtrent en tredjedel per i dag har filmet undervisning. Flere prosjekter ønsker å filme i nærmeste framtid. Interessant nok synes det å være slik at både lærere og studenter er fornøyd med resultatene av dette arbeidet. Her mangler imidlertid pr. i dag en mer vitenskapelig undersøkelse som kan underbygge og utforske hvilken betydning dette tiltaket har for studentenes læring..

Samarbeids- og sanntidsverktøyene er mer utfordrende, trolig fordi disse verktøyene er mer sammensatte og foreløpig mindre brukt. Flere av prosjektene som har fått støtte har imidlertid satt fokus på disse verktøyene. Det blir derfor viktig å samle flere erfaringer fra dette arbeidet.

Teknologien gir oss mange utfordringer, ikke minst fordi den er i stadig endring. At nye verktøy stadig kommer til og at andre endrer karakter betyr mye for den jevne bruker. Motivasjon, opplæring og støtte er derfor nøkkelord i denne sammenheng.

Den største utfordringen på teknologisiden er i dag produksjonskapasitet. Når stadig flere prosjekter kommer til, øker også etterspørselen på produksjon av bl.a. filmopptak, og UiT står ovenfor en utfordring. Svaret på denne utfordringen kan være flere. Et "teknologisk" svar vil være standardisering og automatisering. Fra andre utdanningsinstitusjoner kjenner vi for eksempel muligheten til å gjøre filming "automatisk" ved at lærer selv betjener opptaket uten annen hjelp. Dette arbeidet, som ved UiT nettopp er iverksatt gjennom et mindre pilotprosjekt, kan løse en del av skaleringsproblematikken. Det synes også å være en tendens til å benytte kortere opptak i stedet for hele forelesninger i nettlæringen. For å kunne gjøre slike opptak så profesjonelt og tidsbesparende som mulig, vil det være viktig å få tatt i bruk filmstudioet i Teo.1 rom 1.407B, som i dag brukes som trykkeri for HSL-fakultetet. Bruk av andre teknologiverktøy som Camtasia Relay (opptak av skjermbilde og lyd på undervisers egen PC) kan være en annen vei å satse på.

Skalerings- og automatiseringsproblematikken reiser en rekke interessante problemstillinger som går langt utover det teknologiske. Mange av disse har vi ikke svar på i dag. Hva som vil skje i praksis den dagen mange rom ved UiT har automatiserte tjenester? Hva trengs av motivasjon, opplæring og støtte for at denne skalering skal fungere? For å få sikkerhet i disse spørsmålene trengs utprøving. Denne utprøvinga bør framover inngå som en naturlig del av prosjektet "Fleksibel utdanning" og gis prioritet.

5.2. Pedagogikk og IKT

Pedagogisk og didaktisk tilrettelegging av studiene med bruk av IKT er en stor og omfattende, men samtidig meget spennende oppgave som har vært tillagt stor vekt i vårt møte med mange av prosjektene. Ved utvikling av nye fagområder er det viktig å forstå hvordan IKT kan tilpasses de enkelte fagenes konkrete innholdsmessige og pedagogiske utfordringer. Løsninger som fungerer godt i ett fag kan ikke alltid kopieres til andre. Et eksempel er de ulike måtene å tenke på når en skal lage IKT-baserte studier innen så ulike fagområder som de humanistiske fagene og realfagene. Mens de

humanistiske fagene i stor grad bygger på mange ulike teorier, og refleksjon og analyse som grunnverktøy, har ofte realfagene en klarere struktur, flere "fasitsvar", et mer konkret innhold og i de fleste tilfeller et mindre innslag av selvstendige arbeidsoppgaver som har refleksjon som mål. Denne framstillingen er selvsagt noe karikert, men forsøker å peke på de ulike fagenes egenart. Ulikheten vil selvsagt også prege den pedagogiske refleksjonen, og følgelig også være avgjørende for så vel de konkrete læremidlene som utvikles, som de undervisnings- og evalueringsformer som anvendes i fleksible studier.

En svært viktig oppgave er å motivere fagmiljøene, samtidig som en synliggjør de muligheter til økt kvalitet og relevans som IKT kan være med på å bringe inn i studiene. Arbeidet med en slik helhetlig forståelse i det enkelte fag er ressurskrevende, og kan best utvikles ved utprøving gjennom samarbeid mellom fagmiljøene og ITA/RESULT. I prosjektmøtene med fagpersonene benytter en i denne sammenheng flere ulike virkemidler for å jobbe med motivasjon og kobling til kvalitetsaspektet. Gjennom konkrete eksempler gis muligheten refleksjon, og muligheten til å drøfting av hva kvalitetsaspekter ved undervisninga konkret betyr. Å ha gode eksempler som kan bidra til slik drøfting er viktig for UIT.

Mye av det pedagogiske veiledningsarbeidet som utføres er nært koblet til utformingen av fleksible studier. Det betyr i praksis at det er mye "just in time learning", læring av opplevde behov her og nå, som foregår. Innføring i pedagogiske teorier eller pedagogisk forskning står sjelden høyt i kurs om de ikke oppleves som relevante for den oppgaven vi her og nå står ovenfor. I relevante sammenhenger kan imidlertid både teori og forskning bli viktige. Som en overordnet formulering kan man kanskje si at motivasjon og refleksjon er de viktigste stikkordene for det arbeidet som utføres.

Mens de gode eksemplene og "just in time" læringen kan være viktige måter å motivere på, kan arbeidet med såkalte "læringsstier" i Fronter være et eksempel på arbeid med pedagogisk refleksjon. Som pedagogisk grep er læringssti i Fronter en måte å organisere undervisningen på. Fagstoff og ulike typer av oppgaver blir publisert samlet på en nettside, og man legger inn en ny side for hvert steg i læringsstien. Poenget er at studentene må utføre noen aktiviteter hver uke. Det hjelper dem med å fordele arbeidsbyrden jevnt utover hele semesteret.

Med læringssti og ferdige maler for stegene (sidene) kan underviserne selv både planlegge og produsere innholdet i stien. Dette gjør at den vitenskapelig ansatte selv har styringen med det faglige innholdet og den pedagogiske tilretteleggingen for studentenes læring. De faglig ansvarlige foreslår hva som skal være "tema" for et banner som går igjen i alle stegene i rommet, dette utformes så av grafisk designer hos U-vett. I samarbeid med U-vett kommer man på forhånd fram til en hensiktsmessig mal for oppbyggingen av sidene i læringsstien. Denne malen benyttes så når læreren selv fyller inn innholdet i steget.

Bilde: Eksempel på trinn i læringssti

I de enkelte læringsstier er ulike verktøy tilgjengelig etter behov. Et av disse verktøyene er diskusjonsforum som anvendes til skriftlig dialog og diskusjon med eller mellom studentene i ulike typer læringsopplegg og refleksjonsoppgaver. Enkelte av prosjektene i "Fleksibel utdanning" har hatt eksplisitt fokus på å fremme refleksjon og læring med bruk av nettbasert diskusjonsfora, og det er generelt en økende interesse for denne type interaktive muligheter i Fronter. Av samme grunn tilbyr RESULT et nytt kurs for fagansatte i bruk av diskusjonsforum våren 2013.

Læringsstier åpner også opp for at mange læringsaktiviteter kan forgå utenfor læringsplattformen. Fra klasserommet i Fronter lenker man ut på nettet til for eksempel YouTube og Facebook, der noe av læringsarbeidet også kan utføres.

Som vi ser kan det gis flere pedagogiske begrunnelser for bruk av læringssti eller lignende struktur: bruk av læringsplattform (Fronter) som et felles møtepunkt og bindeledd, behovet for strukturering av læringsprosessen som vi ser hos mange nettstudenter, ønsket om at faglærerne selv på en enkel måte kan produsere digitalt fagstoff, fordelt og jevnt arbeidspress for studenter og lærere, en nedtonet eksamensordning fordi studentene gjennom hele studiet synliggjør kunnskap – for å nevne noen.

5.3. Administrativt arbeid og fleksibilisering

Det er trolig riktig å hevde at det administrative arbeidet i fleksible studier ofte har kommet i skyggen av det faglige, teknologiske og pedagogiske. Flere tiltak har derfor blitt satt ut i livet for å løfte fram det administrative arbeidet. Et godt eksempel her er HSL-fakultet sitt støttede prosjekt “Utvikling av fleksible førstesemesterstudium” som har som mål å fokusere på en helhetlig organisasjon hvor alle ansatte på tvers av faggrupper samarbeider om prosjektene. En videreføring av dette arbeidet sees ved at HSL-fakultet har tilsatt en egen koordinator for det fleksible feltet. Betydningen av det administrative arbeidet er også understreket i utlysningskriteriene for midler i “Fleksibel utdanning”.

Kanskje enda viktigere er de erfaringer en har gjort i det praktiske arbeidet med å utvikle og gjennomføre fleksible studier. En strukturert og engasjert prosjektledelse og dyktige, administrative tilretteleggere er en forutsetning for å lykkes. I tillegg opplever vi at administrativt personale ofte er nøkkelpersoner i eget fagmiljø ved at de besitter kunnskap som går lang ut over den tradisjonelle rollen til dette personalet. Ved å tilegne seg nye kunnskaper, f.eks. lære seg å bruke en del av de teknologiske verktøyene som er tilgjengelige, viser erfaringen at de administrative tilsatte blir fagfolkenes nærmeste og viktigste støttespillere. At flere av disse i tillegg også er gode samarbeidspartnere for ITA/RESULT, gjør at arbeidet med fleksible studier kan forsterkes.

Med tanke på en framtidig skalering av fleksibel utdanning har det jevnlig dukket opp tanker om oppbygging av kompetanse på fleksibel utdanning i fagmiljøene. Selv om den type nettverk i fagmiljøene kan bestå av ulike faggrupper, viser erfaringen at administrativt ansatte har en viktig rolle i slikt arbeid.

6. Støttefunksjoner

U-vett har i samarbeid med ITA fulgt opp alle enkeltprosjekter innen hovedprosjektet “Fleksibel utdanning”. Erfaringene så langt har vært at oppfølgingen har foregått på ulike nivåer og områder. Også ressursbruken til utvikling og veiledning fra U-vett og ITA er i høy grad varierende fra prosjekt til prosjekt avhengig av prosjektets karakter og ønsker og behov fra fagmiljøene. Grovt sett kan man inndelegge typen av oppfølging i tre kategorier:

- Prosjektveiledning
- Produksjon og teknisk bistand
- Opplæring og pedagogisk veiledning

6.1. Prosjektveiledning

I utgangspunktet er det prosjekteier/fagmiljøet som har ansvar for fremdriften og det faglige innholdet i prosjektet, mens U-vett, ITA og UB som tidligere nevnt har bidratt med pedagogisk-, IKT- og bibliotekfaglig kompetanse etter behov, så fremt det fins tilgjengelig kapasitet.

U-vett har i de fleste tilfeller tatt initiativ til et første møte med fagmiljøene og ITA for i fellesskap å utforme en mer konkret prosjektplan og avklare eventuelle uklarheter og spørsmål knyttet til prosjektet. Et viktig tema har vært å avklare rollefordeling mellom fagmiljøet og U-vett/ITA, herunder bl.a. hvem som skal ta initiativ til møteinnkalling m.m. Det finnes ingen klare retningslinjer for i hvor høy grad U-vett/ITA skal involvere seg i gjennomføringen av prosjektet, men i de fleste prosjektene har støttegruppa bidratt som samtalepartner underveis i hele prosjektperioden. Uvett/ITA har med andre ord vært drøftingspartner i forhold til alle problemstillinger som reises og bidrar til fremdrift i prosjektene gjennom å etterspørre konkrete fremdriftsplaner og milepæler. Prosjektveiledningen har også tatt sikte på å løfte fram de aspekter av utprøving, læring og utvikling som ligger implisitt i det å arbeide i prosjekt. Det å påse at prosjektet dokumenteres på en hensiktsmessig måte er en annen side ved prosjektveiledningen.

Fremdriften i prosjektene har av ulike grunner ikke alltid blitt gjennomført som skissert i søknaden eller prosjektplanen, og støtteapparatet forsøker da ofte å gi litt ekstra støtte og samtidig "pushe" litt fremover. Det er imidlertid en vanskelig balansegang hvor mye ansvar og styring støtteapparatet skal ta i en slik situasjon. Med et stigende antall prosjekter ved hver tildeling vil også muligheten for veiledning av det enkelte prosjekt og samtidig oppfølging av tidligere prosjekter, bli en stadig større tidsmessig utfordring.

6.2. Produksjon og teknisk bistand

Støtteapparatet har som tidligere nevnt ofte bistått fagmiljøene med utforming av design og struktur av de nettbaserte studietilbudene, hovedsakelig i Fronter. Dette innebærer både grafisk utforming, og organisering av læringsressursene i en struktur som understøtter læringsprosessen, ofte organisert som læringsstier (se forrige kapittel).

I de fleste prosjektene inngår produksjon av digitale læremidler, i hovedsak forelesninger og vignetter som produseres for å gjøres tilgjengelig via WebTV. Tidligere ble størsteparten av disse opptakene gjort av tradisjonelle forelesninger rundt omkring på Campus, men det siste året har det blitt en økende vektning av opptak i studio i regi av U-vett, slik at denne delen pr. i dag utgjør hovedparten av opptakene. Årsaken antas å være at fagfolkene opplever at mer dedikerte opptak som er tilpasset nettbasert undervisning gir en bedre faglig og teknisk kvalitet. Samtidig gjør dette ofte opptakene bedre egnet for gjenbruk. I tillegg bidrar U-vett med utvikling og gjennomføring andre ulike filmopptak som case/praksissituasjoner, prosedyrer, intervju m.m.

Ut over dette bidrar U-vett og ITA i andre teknologiske utviklingsprosjekt, dette i noen tilfelle i samarbeid med en ekstern tredjepart.

6.3. Opplæring og pedagogisk veiledning

U-vett har også tilbudt ulike typer kurs og seminarer, som omfatter både teknisk opplæring og didaktisk veiledning. Den tekniske opplæringen innebærer bl.a. kursing/praktisk opplæring med tanke på bedre utnytting av de muligheter som ligger i verktøyet Fronter, samt opplæring i bruk av

verktøy for arbeidsplass-basert produksjon av digitale læringsressurser. Den didaktiske veiledning handler primært om å gi kompetanse i å understøtte læringsprosesser i nettbaserte fora, som for eksempel ved å initiere og følge opp nettbaserte faglige diskusjoner. Det oppleves også en økt etterspørsel etter mer generell veiledning i det å være veileder/underviser på nett, og de nye utfordringer og muligheter den nye rolle innebærer. Her utover har vi erfart et økende behov for å fokusere på nye vurderingsformer i takt med at fler nettbaserte emner/studier blir implementert. RESULT tilbyr derfor våren 2013 også et seminar i nettbaserte eksamensformer.

7. Problemstillinger knyttet til prosjektet

I dette kapittel løftes frem ulike problemstillinger som er oppstått eller aktualisert i kjølvannet av arbeidet med prosjektet *Fleksibel utdanning*. Noen av disse har munnet ut i konkrete arbeidsgrupper eller annet utredningsarbeid.

7.1. Digital eksamen – status i arbeidet

Arbeidet ble satt i gang på bakgrunn av prosjektet *Fleksibel utdanning*. Gjennomføring av digitale eksamener er en viktig del av fleksible studier. Det er et prioritert område å tenke nytt om fleksible eksamener i et videre perspektiv enn digitale skoleeksamener, som fremdeles innebærer at studentene må komme til campus. Hvordan kan eksamener digitaliseres for å imøtekomme så vel campusstudenter som de studentene som følger fleksible studier ved UiT, og som ikke bor i Tromsø? Og hvordan kan eksamenskulturen ved UiT endres i retning av bedre samsvar mellom læringsmål, samfunnsliv og måten kunnskap og kompetanse prøves og dokumenteres på?

Styringsgruppen for *Fleksibel utdanning* ønsker å ha fokus på dette, og det ble derfor nedsatt en arbeidsgruppe og gitt et mandat av styringsgruppen v/Britt Vigdis Ekeli for utarbeiding av en skisse med forslag til tiltak. Gruppen ble satt sammen av vitenskapelige og administrativt ansatte fra fler fakulteter i tillegg til representanter fra ITA, UTA, Uniped og U-vett.

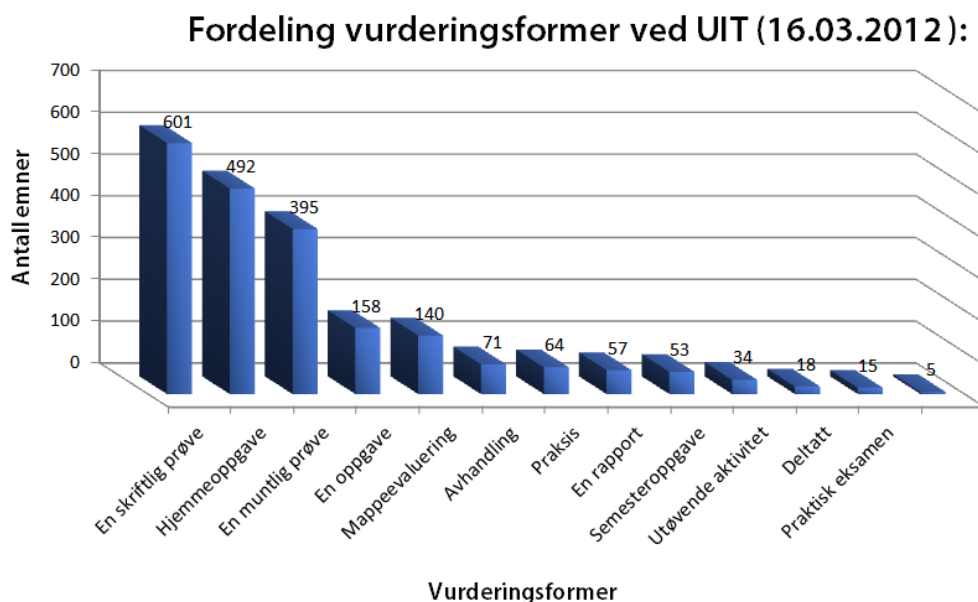
Arbeidsgruppen leverte en rapport om digital eksamen våren 2012 og ble av styringsgruppen bedt om å fortsette sitt arbeide høsten 2013 med et utvidet mandat. I en videre prosess mot en sømløs løsning og mer i retning av *åpen digital eksamen* har arbeidsgruppen jobbet systematisk med de kortsiktige og langsiktige mål i mandatet inndelt i to undergrupper innen teknologi og pedagogikk.

I det følgende gis først en kort oversikt over dagens situasjon ang. eksamen ved UiT og en oppsummering av sekretariatets møter med fakultetene angående digital eksamen. Til sist gis en kort oppsummering av arbeidsgruppens anbefalinger.

Dagens situasjon på Universitetet i Tromsø

Diagrammet i figur 1 viser oversikt over enkle vurderingsformer på alle aktive emner for vår 2012 eller senere ved UiT. Emner som har kombinerte vurderingsformer gir dobbelt utslag for hver enkel vurderingsform på diagrammet. For eksempel hvis et emne har kombinasjon av hjemmeoppgave og

en muntlig prøve vil emnet telles to ganger – en gang for hjemmeoppgave og en gang for en muntlig prøve. Derfor er tallene i diagrammet veiledende og gir ikke et helhetlig bilde av alle vurderingsordninger ved UiT. Likevel viser diagrammet tydelig at skriftlig prøve er den mest brukte vurderingsform ved Universitetet. I denne sammenhengen forstås en skriftlig skoleeksamen med tilsyn, som i praksis gjennomføres med penn og papir.

Figur 1: Fordeling vurderingsformer ved UiT per 16. mars 2012

Møter med fakultetene

På bakgrunn av rapporten Digital eksamen vår 2012, og drøfting i styringsgruppen for prosjektet Fleksibel utdanning, ble det i samarbeid med Avdeling for utdanning (UTA) enighet om å oppfordre alle fakulteter til å delta i forsøk med minst en digital eksamen høsten 2012.

Flere av fakultetene er nå bl.a. som følge av denne oppfordringen i gang med digitalisering av eksamen, og sitter på kunnskap og erfaring på dette feltet som er særdeles viktig for det videre arbeidet med digitalisering av eksamen ved UiT. Sekretariat for prosjektet Fleksibel utdanning ønsket tidlig i høst å samle prodekaner utdanning og administrativt ansatte med ansvar for eksamen ved fakultetene, for å høre nærmere om status, dele erfaring og diskutere hvordan UiT best kan møte utfordringene med å endre eksamenskultur.

På det felles møtet om digital eksamen deltok totalt 18 personer - prodekaner og eksamensansvarlige fordelt på alle fakulteter. På møtet deltok også folk fra Uvett, IT-avdelingen universitetspedagogisk faggruppe og styringsgruppen. Intensjonen var å skape et felles forum for nøkkelpersoner i arbeidet med nye digitale eksamensformer ved UiT.

På møtet ble det synliggjort at det foregår en del utprøving av skoleeksamen med pc med litt ulike løsninger og behov. Pga. begrenset tilgang på pc-lab og support/ressurser gjennomføres disse kun for mindre eksamensgrupper pr. i dag. På NT-fak. er det noen ekstra utfordringer med digital eksamen innen enkelte fag, som krever spesialprogrammer. Det var på møtet stor enighet om å satse på mer

åpne eksamensformer på sikt, og det ble diskutert viktigheten av å tenke nye typer eksamensoppgaver. Videre ble betydningen av at de administrative funksjoner og arkivsystemer tilpasset nye eksamensformer fremhevet.

De fleste fakultetene bekreftet at de ønsker å delta i utprøvingen av digital eksamen, samtidig som det som ovenfor nevnt ble fremhevet mange fakultetsspesifikke utfordringer knyttet til digitale eksamener. Prorektor for utdanning og sekretariatet for "Fleksibel utdanning" foreslo derfor at det ble gjennomført korte fakultetsvise møter. Formålet var å komme i kontakt og sette digital eksamen mer på dagsorden, lytte til ideer og ulike faglige løsninger ved det enkelte fakultet og samtidig få tilbakemelding om hvilke konkrete utfordringer det enkelte fakultet ser for seg.

Det ble i oktober 2012 gjennomført en rekke fakultetsvise møter med fakultetene med representanter fra fakultetsledelse, faglige- og administrativt ansatte og studentrepresentanter. Det har foreløpig vært avholdt møte med følgende 4 fakulteter: Jur.fak, NT, Helsefak. og BFE. Det gjenstår møter med HSL og Kunst.fak. Noen hovedtrekk fra møtene oppsummeres her:

- Fler er i gang med å prøve ut digital skoleeksamen i mindre skala
- Det anvendes en del ulike typer hjemmeeksamener
- Hjemmeeksamener er bra men mer tidskrevende å rette
- Å korte ned eksamenstid for hjemmeeksamen kan være med å nedsette risiko for juks, og kortere besvarelser gir mindre ressursbruk. På den andre siden betyr det mindre tid til refleksjon.
- Multiplechoice/flervalgsoppgaver blir anvendt i ulike fag – også her ønskes mer kompetanse
- "Short answer" spørsmål kan være bra fordi det gir mulighet for å gi tilbakemelding til studenter (i motsetning til multiple choice)
- Forslag om å bruke mer video til eksamen ang. praktiske ferdigheter, som kan vurderes av andre
- Åpenhet for nye eksamensformer – diskusjon av ulike typer hjemmeeksamener
- Spesielle utfordringer og behov ved digital eksamen i noen naturvitenskapelige fag. Her bør en både kunne tegne og illustrere. Dette synes vanskelig ved hjelp av teknologiske verktøy som er tilgjengelig pr. i dag. Det samme gjelder for fag som bruker formler og spesialtegn.
- Fler fakultet utdyper utfordringer med bruk av Fronter til digital eksamen. Bl.a. den manglende kopling mot FS, og de utfordringer og ekstra resurser det medfører.
- Ønsker om større rom tilrettelagt for gjennomføring av digital eksamen, opp til 300 studenter.
- Opplæring av dedikerte eksamensvakter ble nevnt som utfordring.
- Fler nevner ønsker om kurs og workshop for å øke kunnskap og inspirasjon ang. endring av eksamensformer, ikke mist utforming av oppgaver som kan løses på åpen PC.

Oppsummering og anbefalinger fra arbeidsgruppen om Digital eksamen

Arbeidsgruppen har kommet frem til noen anbefalinger og forslag til tiltak de mener er avgjørende for å lykkes med satsningen på digital eksamen ved UiT. For å få til et bedre samsvar mellom læringsmål, samfunnsliv og måten kunnskap og kompetanse prøves og dokumenteres på, men også for å kunne realisere ambisjonene om å skalere satsningen på digital eksamen synes følgende prosesser avgjørende (utdrag av rapporten januar 2013):

- **Pedagogisk endringsprosess:** Prosjektene med digital skoleeksamen med tilsyn viser at vi ikke har ressurser og infrastruktur til å digitalisere hele skoleeksamen i universitetets lokaler

slik situasjonen er pr. i dag. Hovedbegrunnelsen for å satse på nye vurderingsformer og en pedagogisk endringsprosess knyttet til digital eksamen, er likevel å sikre bedre samsvar mellom læringsformer og de kvalifikasjoner studentene skal opparbeide seg, fordi skoleeksamen bare prøver en type kunnskap og ferdigheter. Målet er at flere av de som i dag benytter tradisjonelle eksamensformer ved bruk av penn og papir skal gå over til andre eksamensformer, for eksempel digitale hjemmeeksamener. Faglige målsetninger og arbeidsformer må imidlertid være avgjørende for hvilke vurderingsformer som velges.

- **Satsning på digital skoleeksamen:** All erfaring og fakta tyder likevel på at vi må forholde oss til et stort antall skoleeksamener en god stund fremover, da de nevnte pedagogiske endringsprosesser, tar tid. Samtidig må det være fagmiljøene og de faglige begrunnelsene som ligger bak valg av vurderingsform, og vi mener at også i fremtiden vil skoleeksamen være det rette valget i noen tilfeller. Dagens løsning for lokaler, utstyr, gjennomføring og levering i LMS dekker ikke behovene mht. økt forespørsel om å gjennomføre skoleeksamener digitalt. Dagens løsning betyr at vi fortsetter å gjennomføre digitale skoleeksamener i små skala på en lite tilfredsstillende måte.
- **Behov for bygg, infrastruktur og ny teknisk løsning:** Dersom UiT skal imøtekomme egne ambisjoner for digital skoleeksamensgjennomføring kreves det en ny teknisk løsning, oppgradering av infrastruktur og utstyr i noen få, store lokaler til bruk for eksamen for å bli mer lønnsom, hensiktsmessig og effektiv. Når vi har en oversikt over hvor mange emner som kan benytte åpen eksamen, hvor mange som må gjennomføres på PC i lokaler med tilsyn, og hvor mange emner som må gjennomføres med penn og papir, kan vi gi mer eksakte oversikter over hva som kreves av bygg, romkapasitet og PC-er. Ønsket er størst mulig rom som er samlokalisert med andre tjenester som er relevant for gjennomføring av digital eksamen. Her er en av flere løsninger arbeidsgruppen har sett på være ombygging av Aud Max, hvor en kan samlokalisere all eksamensavvikling i en slags "eksamensfabrikk", lik den løsningen man har valgt i Århus.
- **Valg av teknisk løsning for håndtering av digital eksamen:** Arbeidsgruppen har konkludert med at det uavhengig av om det dreier seg om digital skoleeksamen eller digital hjemmeeksamen trengs en ny teknisk løsning ved UiT som ivaretar hele eksamensprosessen. Vi har skissert følgende tre ulike løsninger;
 - 1) UiT utvider UiO's løsning for gjennomføring av digitale skoleeksamener. Dette innebærer tilpasning til UiT's administrative system og løsning for innlevering og utlevering av eksamens oppgaver, samt mulighet for sensorer til å rette digitalt.
 - 2) UiT kjøper ferdig løsning ala WISEflow (slik vi har vist til erfaringene fra Århus).
 - 3) UiT kan vente på en nasjonal løsning, og delta i utviklingen i samarbeid med andre institusjoner. Dette er et løp som antas å ta tid.

Alle de skisserte løsninger forutsetter at UiT disponerer noen store eksamenslokaler i nær tilknytning til hverandre, med tilpasset infrastruktur, samt anskaffet PC utstyr som dekker antall plasser i eksamenslokalet (dette er scenarier med digitale skoleeksamener, evt. uten hjelpemidler, med tilsyn).

- **Ansvar:** Den faglige ledelsen ved Universitetet må fronte og delegere satsningen på digital eksamen på en hensiktsmessig måte og ta i bruk de miljøer som i dag har kompetanse på feltet fra før på en effektiviserende og faglig forsvarlig måte. Dette vil sikre en tilfredsstillende kvalitetssikring av satsningen på digital eksamen.

For mer informasjon om arbeidsgruppens arbeid henvises rapporten fra jan. 2013 og U-vett sine hjemmesider om Digital eksamen⁵.

7.2. Juridiske aspekter – kontrakt om opphavsrett

Spørsmålet om rettigheter knyttet til produksjon av digitale læringsressurser har fulgt fleksibel utdanning i mange år, men er i særlig grad blitt forsterket gjennom den økte satsninga på feltet. Norgesuniversitet nedsatte i 2010 en egen arbeidsgruppe til å utrede spørsmålet og arrangerte større seminar om teamet. I 2011 etablerte det en egen tjeneste “Del rett” som forsøker å klarere spørsmål for brukerne (<http://nuv.no>).

UiT vedtok så tidlig som i november 2009 “Reglement om arbeidsgivers rett til arbeidsresultater”. Dette reglementet var relativt omfattende, noe som førte til en del kritikk, ikke minst fra fagforeningene. Reglementet skisserte i første rekke allmenne rettigheter, og tok i mindre grad for seg de konkrete utfordringene som produksjon av digitale læremidler fører med seg.

Etter innspill fra flere hold, også U-vett, nedsatte direktøren høsten 2010 et utvalg som skulle se på problemstillingene rundt digitale læremidler og rettigheter. Grappa som ble oppnevnt besto av 3 juridiske rådgivere i universitetsadministrasjonen (Gunnhild Stavem, Svetlana Petricheva Johansen, Joakim Bakkevold) og to representanter fra U-vett (Marian Solberg og Jan Alexandersen). Grappa leverte sitt forslag i juni 2011. Det konkrete arbeidet som ble gjort var i tillegg til en gjennomgang av rettighetsspørsmål, utarbeiding av kontraktforslag til bruk i fagmiljøene. Kontraktforslag med ligger som vedlegg til rapporten. Som en del av arbeidet ble det også arrangert et åpent seminar høsten 2011 om opphavsrettsspørsmål. Seminaret samlet et 20-talls deltakere.

Reglementet fra 2009 ble i 2011 revidert, blant annet ved å endre forståelsen av rettighetene knyttet til digitale læringsressurser. Reglementet peker spesielt på det avtaleutkastet over som et viktig hjelpemiddel til å gjøre avtaler som klargjør rettigheter.

http://uit.no/Content/289294/Reglement_om_sikring_og_forvaltning_av_arbeidsresultater_ved_UiT.pdf

Rettighetsspørsmål er et stor og omfattende område. Det berører også flere andre områder som beskrives kort i denne rapporten: merittering - og arbeidstid og endrede arbeidsoppgaver. Et fornyet fokus på disse utfordringene vil være et viktig arbeid for videre satsning på fleksibel utdanning.

⁵ http://uit.no/publikum/prosjekter/prosjekt?p_document_id=302469

7.3. Endrede arbeidsoppgaver i forhold til fleksibel utdanning

Gjennom prosjektet er det blitt tydeliggjort en rekke utfordringer blant faglige og administrative deltakere i prosjektene angående endring i arbeidsoppgaver, som ikke “passer” inn i den tradisjonelle forståelse av undervisning og i de faste rammer for arbeidsoppgaver.

Undervisere i nettbaserte studier må på en rekke områder tilegne seg kompetanse på nye undervisningsformer, og på hvordan studieopplegg kan planlegges og gjennomføres med støtte av IKT. Hvis UiT’s ambisjon om gjennomføring av et stort omfang av fleksible studier skal kunne realiseres, må det finnes retningslinjer som vektlegger og belønner denne type arbeid på lik linje med tradisjonelle undervisningsformer.

Eksempler på endring av arbeidsoppgaver for faglige ansatte:

Forelesning på nett (opptak) kan gjenbrukes og frigjør tid til andre typer undervisning. Samtidig må forelesninger som skal filmes ofte forberedes og tilrettelegges på en annen og mer tidskrevende måte enn tradisjonelle forelesninger. Fleksible studier krever samtidig resurser/tid til andre typer oppfølging av studenter og disse må beregnes/måles som undervisning på linje med f.eks. forelesninger på campus.

Eksempler på nye arbeidsområder:

- Utarbeiding av diskusjonsoppgaver og oppfølging av diskusjon på nett
- Organisering og gjennomføring av webkonferanser med studenter
- Utvikle tekst basert faginnhold som publiseres i f.eks. læringsstier
- Utarbeide nye vurderingsformer, nettbaserte arbeidskrav og oppgaver (f.eks. utvikle quiz, gruppeoppgaver, caseoppgaver m.m.)

7.4. Fleksibel utdanning og merittering

Før prosjektet “Fleksibel utdanning” avsluttes som prosjekt er ambisjonen å få på plass noen strukturer og ordninger som opprettholder og styrker UiT’s satsing på studiekvalitet, undervisnings- og læringsmangfold gjennom nettstøttede studieopplegg.

Prorektor og leder for prosjektet Fleksibel utdanning Britt Vigdis Ekeli har derfor tatt initiativ til en opprettelse av en arbeidsgruppe med følgende medlemmer fra UiT: Marit Allern, Heidi Adolfsen, Sølvi Anderssen, Gunnar Grepperud, Britt-Vigdis Ekeli. Gruppen har foreløpig hatt et møte d.21.11.12 og under følger en kort oppsummering v/Britt Vigdis Ekeli av gruppens arbeid så langt.

Intensjonen med å satse på merittering for pedagogisk utvikling innen fleksibel utdanning er følgende:

- Stimulere til nyskaping og kvalitetsutvikling innen utdanning, undervisning og læring
- Styrke fagmiljøenes kollegiale kompetanse i planlegging av studieopplegg, tilrettelegging av læringsaktiviteter og vurdering av oppnådde læringsmål
- Inspirere til erfaringsdeling, utprøving og dokumentasjon av undervisningsformer og læringsaktiviteter.

- Styrke FoU-forankringen av UiTs utdanningsvirksomhet
- Skape likeverd og samspill mellom ulike kunnskapsformer, utdanning, forskning og utviklingsarbeid.

Forslag til tiltak:

- Etablere et utviklingsorientert og bærekraftig system for belønning av utdanningsforbedrende tiltak

Tanker om utformingen av /kriterier for belønning i et slikt system:

- Tiltak som også kan være til nytte for andre – tiltak som kan gjentas og vurderes
- Belønne nye måter å undervise på – vri fokus bort fra pensum og eksamens-fokusert undervisning til kompetanseutvikling i tråd med læringsmålene
- Tiltak som styrker vitenskapeligheten i undervisningen
- Belønning som stimulerer en dreining av undervisning fra “privat” til kollegial virksomhet
- Belønning for utdanningsaktiviteter inkluderes i UiT’s FoU-regelverk som skal revideres våren 2013.
- Belønne nettstøttete utdanningsopplegg og eksamensformer

Utfordringer:

- Hvordan få til et belønningssystem som styrker utdanningskompetanse, har spredningseffekt, varighet og bærekraft?
- Hvordan får til et system virker som – og gir “uttelling” både i fold til kollegier/grupper og den enkelte underviser?
- Hvordan sikre ressursgrunnlaget for et utdanningsrettet belønningssystem?
- Nasjonale belønningssystemer er forsknings orienterte. Hvordan påvirke/utfordre et formelt regelverk som ikke belønner undervisning?
- Kan UiT få KD med på et prøveprosjekt for å styrke utdanningsdelen av UHR-utdanningene?
- Hvordan sikre ressurser/økonomi til et utdanningsbasert belønningssystem?

8. Oppsummering

Prosjektet “Fleksibel utdanning” er inne i sitt andre reelle arbeidsår. Som svarene på vårt enkle spørreskjema viser er de fleste prosjektene omtrent midt i eller noe lengre i gjennomføringen av prosjektet. Kun noen få kan sies å være avsluttet. Denne rapporten bærer preg av arbeidet i prosjektene enda pågår, og at det derfor har vært vanskelig å hente ut absolutte erfaringer så tidlig i prosjektfasen.

UiT’s overordnede mål for fleksibel utdanning inneholder flere ulike begrunnelser. God tilgang til fleksibel utdanning for hele landsdelen, rekruttering av nye studentgrupper, høy utdanningskvalitet og intern kompetanseheving synes å være hovedbegrunnelsene. Prosjektet “Fleksibel utdanning” er et viktig ledd i strategien for å nå disse. Erfaringene så langt indikerer at prosjektet både i omfang og form treffer målene på en god måte. Tilbakemeldingene fra prosjektene viser at nær 200 lærere og administrativt ansatte direkte har vært involvert i arbeidet med prosjektene. Om vi også regner med støttegruppene fra ITA, UB og U-vett er, blir tallet godt over 200. I tillegg, og like viktig er det at i overkant av 2000 studenter er involvert i arbeidet gjennom de studiene som prosjektet gir støtte til. I prosjektet HEL-FEL alene har 650 studenter deltatt i utprøvingen av fellesemne for helsefagene høsten 2012. Antallet øker med hvert prosjekt som gjennomføres. Det er vanskelig å se lignende prosjekter ved UiT som omfatter så mange ansatte og studenter som dette prosjektet.

Like viktig som antallet deltakere er selvsagt ringvirkningene av det arbeidet som gjøres. I praksis reflekteres det daglig over undervisning, læring og vurderingsformer i fagmiljø og støtteapparat. Det omsettes til praksis ved at nye teknologiske verktøy læres og brukes, og erfaringer og kunnskap deles mellom ansatte på tvers av faggrupper, institutt og fakultet. Prosjektet må derfor kunne sies å være et viktig bidrag til arbeidet med studiekvalitet ved UiT.

Prosjektet “Fleksibel utdanning” har ambisiøse resultatmål. Målet om at halvparten av UiT’s studieportefølje på bachelor- og mastergradsnivå er gjort fleksible er enda et stykke unna, men satsningen er med sine 40 prosjekter på god vei mot å nå dette målet. Det er også god grunn til å tro at arbeidet vil skape nye prosjekter, også utenfor “Fleksibel utdanning”. Det kan også legges til at UiT har flere interessante prosjekter som ikke formelt tilhører “Fleksibel utdanning”, men likevel er nært “beslektet”. Her nevnes tre større prosjekter: “SVIM (Samarbeid i virtuelle miljøer)” ved Institutt for Farmasi i samarbeid med Universitetet i Umeå, “Digital e-læringsarena for y-vei i ingeniørutdanninga” ved NT-fakultetet og “Interaktiv samiskopplæring på Internett” ved Språkvitenskap. Disse tre er alle støttet av Norgesuniversitetet. Et annet eksempel er deltakelse i SAK-samarbeidet innen Bachelor i sykepleie mellom UiT, HiF (Høgskolen i Finnmark) og HiH (Høgskolen i Harstad).

Studentrekruttering står sentralt i prosjektet. Så langt har det vært vanskelig å måle effekten av arbeidet med fleksibel utdanning på dette området. Dette skyldes flere forhold, blant annet vår flertydige forståelse av fleksibel utdanning og vår måte å registrere studenter på. HSL-fakultet gjorde for noen måneder siden et forsøk på å kartlegge effekten av sine fleksible studier. Her konkluderte en med at omtrent en tredjedel av studentene i fleksible studier trolig ikke ville ha studert ved fakultetet om ikke studiene hadde vært gjort fleksible. Lignende erfaringer er gjort i flere

enkeltstudier, blant annet i MBA'en ved BFE og det påbegynte samarbeidet med Høgskolen i Narvik om ingeniørutdanning etter den såkalte y-veien.

I løpet av prosjektperioden er det også etablert gode støtte- og teknologifunksjoner ved UiT. Teknologisk bygger de fleste av dem på det nasjonale eCampus prosjektet. Samarbeidet mellom ITA og U-vett er styrket. UB sine funksjoner er også trukket med i arbeidet, det samme er koordineringen med utdanningsavdelingen (UTA). En viktig del av dette arbeidet er aktivitetene rundt opplæring og veiledning. Spesielt tilrettelagte kurs og opplæring direkte knyttet til prosjektetableringene tilhører nå de vanlige arbeidsoppgavene hvert semester. Den interne kompetansehevingen er med dette godt i gang.

Selv om de fleste prosjektene enda ikke er avsluttet er det likevel mulig å peke på noen erfaringer som vil være av betydning for det arbeidet som ligger foran oss. En relativt tydelig erfaring er knyttet til ansvarsdeling og prosjektansvar. Her synes det som om fakultets- og instituttledelse, til tross for at undertegnelse av søknaden, i varierende grad følger opp prosjektene. Vi tenker da særlig på muligheten av å tilrettelegge arbeidet for de ansatte slik at prosjektet kan gjennomføres på en god måte. Flere kommentarer i vår kartlegging peker i denne retningen. Selv om det nok i mange tilfeller er gode grunner til at ledelsen ikke makter å ta denne oppgaven, er dette en utfordring som må tas på alvor.

En problemstilling som er nært knyttet til disse utfordringer over er spørsmålet om frikjøp og erstatte. En god del av prosjektene bruker sin støtte til frikjøp fra egen undervisningsplikt. Dette er nødvendig for at prosjektet skal ha framdrift. Både problemet med å skaffe vikarer og ikke minst få disse på plass innen rimelig kort tid er en stor utfordring for flere. Fagmiljøenes evne og mulighet til intern prioritering av eksterne prosjekter synes å være en generell utfordring som ikke har funnet sin løsning i alle tilfelle.

Noen av prosjektene peker på utfordringer knyttet til planlegging og budsjettering av framtidig aktivitet. Det kan til dels skyldes at ikke alle søkere har erfaring (eller har begrenset erfaring) med denne type arbeid. Dette kan derfor føre til, som enkelte prosjektledere også peker på, at prosjektet i praksis blir langt mer ressurs- og arbeidskrevende enn det en har forestilt seg. Noen opplever dette som problematisk, mens andre synes å ha en mer positiv holdning til mulighetene som likevel gis gjennom prosjektet, selv om det betyr merarbeid enn man i utgangspunktet hadde tenkt seg. Prosjektet «Fleksibel utdanning» bør vurdere å etablere kurstilbud som kan utvikle relevant planleggingskompetanse hos ansatte.

Erfaringsdeling er et viktig punkt i tildelingskriteriene. Selv om flere fagmiljø viser stor vilje til deling og samarbeid, finns det få synlige eksempler på at slik erfaringsdeling skjer i praksis.. Prosjektet «Fleksibel utdanning» må derfor bevisst jobbe mer med å skape muligheter og motivasjon til å dele erfaringene som gjøres i prosjektene.

Styringsgruppen har også eksterne medlemmer. En betimelig påpeking herfra er at erfaringene vi gjør ikke bare må rettes innover i organisasjonen, men også kommuniseres til eksterne samarbeidspartnere. Denne problemstillingen bør være del av det videre arbeidet.

Fleksibel utdanning rokker ved mange etablerte ordninger. Det er derfor påbegynt et viktig arbeid omkring et insentiv- og meritteringssystem som verdsetter dokumentert arbeid med fleksible lærings- og vurderingsformer. For å opprettholde og øke interessen for fleksibel utdanning anbefaler styringsgruppen på bakgrunn av tidligere nevnte argumenter at nye kriterier for merittering og nye retningslinjer for tidsnormering av undervisningen for faglig ansatte kommer på plass i løpet av våren 2013.

En enstemmig styringsgruppe har i sin behandling av rapporten fremhevet prosjektets positive betydning for utvikling av fleksible studier ved UiT. Basert på de erfaringer vi har til nå og de utfordringer vi står ovenfor, ikke minst i forhold til fusjonen med Høgskolen i Finnmark, har styringsgruppen vært svært tydelig på at prosjektet "fleksibel utdanning" bør videreføres med 4 nye år fra 2015. En videreføring vil kunne gi et enda bredere spekter av erfaringer, samtidig som det vil kunne bidra til at fleksible studier kan gis med bedre kvalitet og nå flere målgrupper i landsdelen.